

**PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG**

SZAKDOLGOZAT

**Név: Horváth Katalin
Tagozat: Nappali
Szak: Pénzügy és számvitel
Szakirány: Vállalkozások pénzügyei**

2021

**A kis- és középvállalkozások gazdasági
és foglalkoztatási szerepe
regionális kitekintésben
a zalaszentgróti járásra fókuszálva**

**Témavezető:
Dr. Csanádi Ágnes PhD
Külső konzulens:
Stefán-Mikolás Adrienn**

**Név: Horváth Katalin
Tagozat: Nappali
Szak: Pénzügy és számvitel
Szakirány: Vállalkozások pénzügyei**

PANNON EGYETEM

Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

NYILATKOZAT

a szakdolgozat/zárodolgozat digitális formátumának benyújtásáról

Hallgató neve:	Horváth Katalin		
Szak:	Pénzügy és számvitel		
Szakirány (ha van):	Vállalkozások pénzügyei		
Neptun kód:	FTFVS9	Védés éve:	2021
Szakdolgozat/zárodolgozat címe:	A kis- és középvállalkozások gazdasági és foglalkoztatási szerepe regionális kitekintésben, a zalaszentgróti járásra fókuszálva		
Témavezető (belső konzulens) neve:	Dr. Csanádi Ágnes PhD		
Gyakorlóhelyi (külső) konzulens neve:	Stefán-Mikolás Adrienn		
Legalább 5 kulcsszó a dolgozat tartalmára vonatkozóan:	kis- és középvállalkozás, Zalaszentgrót, Nyugat-Dunántúl, foglalkoztatás, gazdálkodás		

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat/zárodolgozatomat az egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- mások számára a közzététel semmilyen formában nem engedélyezett,
- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás és nevem megjelölésével szabadon idézhető, de az idézést meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az egyetem könyvtáraiban az arra kijelölt számítógépeken, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.

Felelősségem tudatában kijelentem, hogy szakdolgozatom/zárodolgozatom digitális adatállománya mindenben eleget tesz a vonatkozó hatályos intézményi előírásoknak, tartalma megegyezik nyomtatott formában benyújtott szakdolgozatommal.

Dátum: 2021. 05. 30.

Horváth Katalin s.k.

hallgató aláírása

A digitális szakdolgozat könyvtári benyújtását és átvételét igazolom.

Dátum: 2021.06.01.

Szabó G. Tibor s. k.

.....
könyvtári munkatárs

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
2. Szakirodalmi áttekintés	2
2.1. A kis- és középvállalkozások definiálása és a vállalkozások formái	2
2.1.1. Kis- és középvállalkozások meghatározása	3
2.1.2. Kis- és középvállalkozások gazdálkodási formái	4
2.2. Az Európai Unió fejlesztési politikája a kis és középvállalkozásokat érintően.....	5
2.2.1. A magyar kis- és középvállalati szektor néhány jellemzője uniós összehasonlításban	8
2.3. A kis- és középvállalkozás szektor jelentősége és helyzete Magyarországon	8
2.3.1. A kis- és középvállalkozások állami támogatása	10
2.3.2. Kis összegű támogatások.....	11
2.3.3. Magyar Nemzeti Bank támogatása	12
3. A Nyugat-dunántúli régió kis- és középvállalkozásainak jellemzői és gazdálkodásuk elemzése a 2017-2019. években	13
3.1. Jellemzők.....	14
3.1.1. A regisztrált vállalkozások számának alakulása	15
3.1.2. A vállalkozási formák struktúrájának vizsgálata	18
3.1.3. A foglalkoztatás alakulása a Nyugat-dunántúli régióban	21
3.2. Gazdálkodási folyamatok	24
3.2.1. A vállalkozások fejlesztési tevékenységének vizsgálata	24
3.2.2. A vállalkozások tevékenységének eredménye	27
4. A zalaszentgróti járás vállalkozói körében végzett primer kutatás	31
4.1. A kutatás módszere és szempontjai	33
4.2. A kutatási eredmények számszaki és tartalmi összefoglalása	34
4.3. Következtetések.....	44
5. A kis- és középvállalkozások jövőbeni szerepe Magyarországon és a zalaszentgróti járásban	46
6. Összefoglaló értékelés	48
7. Irodalomjegyzék	51
8. Ábrajegyzék	54
9. Táblázatjegyzék	55
10. Mellékletek	57

1. Bevezetés

„Nem kell mindenkinek vállalkoznia, egy próbát azonban mindenképp megér, mert lehet, hogy éppen ez az út vezet a boldogsághoz, ahol azt csinálhatod, amit szeretsz, amihez értesz, és amiből meg is tudsz élni.” (Vecsenyi J. és Petheő A. 2017, p 14.)

Szakedolgozatom témájaként a kis- és középvállalkozások (továbbiakban: KKV) vizsgálatát választottam, amely során az Európai Unió (továbbiakban: EU) jogszabályaiból kiindulva, magyarországi kis- és középvállalkozások működési politikájáról és helyzetéről gyűjtött információkat dolgozom fel az első fejezetben. A második fejezetben a Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozások jellemzőit és gazdálkodásuk elemzését jelenítem meg a 2017-2019. évekre vonatkozóan. Ennek keretében a regisztrált vállalkozások számának alakulását, a vállalkozási formák struktúráját és a foglalkoztatás alakulását vizsgálom a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) honlapjáról gyűjtött adatok alapján. A gazdálkodási folyamatokat a vállalkozások működési, fejlesztési tevékenységei, valamint az elért eredményük szerint elemzem. Dolgozatom harmadik fejezetében a zalaszentgróti járásban működő vállalkozások vezetőit kértem kérdőívem kitöltésére, a válaszokat primer kutatás keretében használtam fel:

- tevékenységükről
- finanszírozásukról
- foglalkoztatottjaikról.

Kutatásomat online felületen, „Google űrlap” formában valósítottam meg. A járásból válaszaival 154 vállalkozás segítette munkámat.

Dolgozatom célja feltárni a Nyugat-dunántúli régióban működő vállalkozások gazdasági erejét, esetenként országos adatok tükrében, különösen a zalaszentgróti járásban működő vállalkozások tőkeerejét, és gazdálkodási folyamatait.

2. Szakirodalmi áttekintés

A vállalkozók és a vállalkozások korát éljük. Azért vállalkozunk, mert lehetőségünk van rá, és ebből akarunk élni, esetleg azért, mert kell. Mert másként nem tudunk megélni. Vannak olyan vállalkozók, akik a tevékenységükből kívánnak megélni, és vannak kényszer szülte vállalkozók. Van, aki kicsiben kezd és kisvállalkozó marad, ha tud. Mások kicsiben kezdik, de nagyra gondolnak már a kezdet kezdetén, mert ez a cél vezérli őket. A többség nulláról indítja a vállalkozását, mások már működő vállalkozást vesznek meg azzal a meggyőződéssel, hogy ők jobban fogják működtetni és sikeresebbek lesznek, mint elődeik. Magyarországon sok vállalkozás túléli az első évet, sokkal kevesebben a negyediket, még kisebb azoknak a száma, akik a hetedik évet is sikerrel veszik (Vecsenyi J. 2017, p. 4.).

A vállalkozások a gazdaság hajtómotorjai, ezek a vállalkozások hozzák létre az innovációk túlnyomó többségét. Magyarországon a KKV szektorban dolgozott a munkavállalók több mint 60 százaléka és a szektorban termelődött a nemzeti jövedelem fele és az export egy ötöde 2017-ben. A modern piacgazdaságban az új piaci lehetőségek kihasználására új cégek jönnek létre, ezzel új munkahelyek teremődnek. A vállalkozók nem állást keresnek, hanem állást teremtenek, és többnyire nem csak maguknak (Vecsenyi J. 2017, p. 4.).

2.1. A kis- és középvállalkozások definiálása és a vállalkozások formái

A gazdasági vállalkozások sokféleképpen osztályozhatók például ágazati hovatartozásuk (ipari, kereskedelem stb.) vagy jogi formájuk (betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság stb.) szerint. Az egyik kézenfekvő csoportosítási szempontot a vállalkozások mérete jelenti. A méret meghatározása látszólag egyszerűnek tűnhet, de mégsem az. Más és más csoportok jönnének létre, ha a cégeket eszközeik vagy saját tőkéjük könyv szerinti értéke alapján kategorizálnánk (Gyulai L. 2011, pp 32-33). Szakdolgozatomban a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerinti felosztás az irányadó, amelynek célja a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározása, valamint a fejlődésük előmozdítását szolgáló állami támogatások összefoglalása. Továbbá a törvény célja olyan gazdasági feltételek kialakítása, amelyek hosszú távon, hazai és uniós szinten egyaránt, biztosítják a verseny- és foglalkoztatási képesség növekedését, a versenyhátrányok csökkenését, valamint a vállalkozások EU követelményeihez való felzárkózását. A törvény hatálya a mikro-, kis- és

középvállalkozásokra, valamint a KKV-k támogatására és adatszolgáltatásukra terjed ki (2004. XXXIV. tv. 1.-2.§).

2.1.1. Kis- és középvállalkozások meghatározása

Dolgozatom témája a kis- és középvállalkozások vizsgálata, így elengedhetetlen, hogy tisztázzuk, mi számít KKV-nak:

KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg. A KKV kategórián belül kisvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg. A KKV kategórián belül mikrovállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Nem minősül KKV-nak az a vállalkozás, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése - tőke vagy szavazati joga alapján - külön-külön vagy együttesen eléri vagy meghaladja a 25%-ot. Ahol a jogszabály „KKV-t”, „mikro-, kis- és középvállalkozást”, illetve „kis- és középvállalkozást” említ, azon - ha törvény másként nem rendelkezik - az e törvény szerinti KKV-t kell érteni (2004. XXXIV. tv. 3. §).

Az 1. táblázat a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerinti felosztást foglalja össze:

1. táblázat: Kis- és középvállalkozások besorolása mutatók alapján, 2021

Vállalkozás típusa	Létszám (fő)	Éves nettó árbevétel (euró)		Mérlegfőösszeg (euró)
Mikrovállalkozás	< 10	≤ 2.000.000	vagy	≤ 2.000.000
Kisvállalkozás	< 50	≤ 10.000.000		≤ 10.000.000
Középvállalkozás	< 250	≤ 50.000.000		≤ 43.000.000

*Forrás: A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény 3.§
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400034.tv> Saját szerkesztés*

2.1.2. Kis- és középvállalkozások gazdálkodási formái

A Magyarországon működő vállalkozások döntő része (2019-ben a 98,9%¹-a ld. lábjegyzet) a kis- és középvállalkozások csoportjába tartozik. A KKV-k gazdasági szerepe felértékelődött, amelynek háttérében elsősorban nagyvállalati folyamatok húzódnak meg, ugyanis költségcsökkentési céllal tevékenységeik jelentős részét kihelyezték. A beszállítók számottevő része a kisebb méretű, rugalmasabban működő vállalkozások közül kerül ki. Míg eleinte a KKV-k csupán a helyi gazdaságban, azon belül is a lakossági szolgáltatásokban működtek, addig újabban az innovatív üzleti szolgáltatások területén is megjelentek. Ezek leginkább a hálózatra alapozott globális piacra kilépő vállalkozások. A KKV szektor gazdasági szempontból jelentős szerepet tölt be az ország jövedelemtermelésében, a külföldi tőke működtetésében, a beruházásokban, valamint társadalmi aspektusból a munkahelyteremtésben, foglalkoztatottságban (*KSH 2014, p. 2.*).

A gazdasági társaságok jogi személyiséggel vagy anélkül, korlátozott vagy korlátlan felelősséggel létrehozott vállalkozások. A magyarországi törvények szerint jelenleg többféle jogi forma alkalmazható:

- betéti társaság (bt.)
- egyesülés
- korlátolt felelősségű társaság (kft.)
- részvénytársaság (zrt., nyrt.)
- szövetkezet
- nonprofit gazdasági társaság (nonprofit bt., kft., rt.)
- EU-s vállalkozási formák
 - Európai Gazdasági Egyesülés (EEIG)
 - Európai Részvénytársaság (SE)
 - Európai Szövetkezet

A profitorientált gazdasági vállalkozások a választható jogi forma szerint három csoportba sorolhatók:

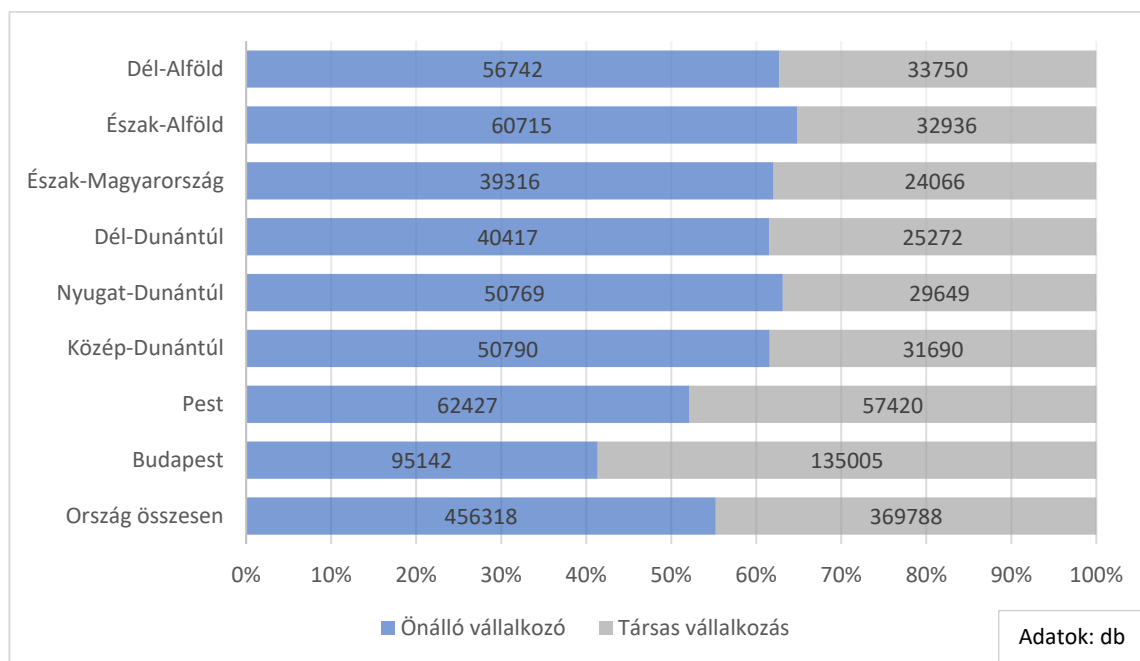
- egyéni vállalkozások
- gazdasági társaságok
- szövetkezetek.

¹ Összes KKV (826 516 db)/ Összes vállalkozás (836 020 db)

A magyar KKV, azaz mikro-, kis- és középvállalkozások között döntő többséget képeznek az egyéni vállalkozások valamint a betéti társaságok és a korlátolt felelősségű társaságok (Vecsenyi J. 2017, p. 18.).

Magyarországon a működő kis és középvállalkozások számát régióként az 1. ábra mutatja:

1. ábra: A működő kis- és középvállalkozások számának alakulása Magyarországon, 2019

Forrás: KSH: Vállalkozásdemográfia (Működő vállalkozások száma) gazdálkodási forma szerint – SBS módszertan (2014–2019) Saját szerkesztés

Pest megye és Budapest kivételével 2019-ben túlnyomó részt egyéni vállalkozások működtek Magyarországon. Ahogy az 1. ábrán is látható az összes működő KKV-k 44,8%-a társas, 55,2%-a egyéni formában tevékenykedett.

2.2. Az Európai Unió fejlesztési politikája a kis és középvállalkozásokat érintően

Az európai integrációs közösség számára az 1980-as évek elejére vált nyilvánvalóvá a KKV-k társadalmi és gazdasági fontossága, elsősorban a foglalkoztatási és az innovációs szerepük. Felismerték ugyanakkor azt is, hogy a kisvállalatok versenyhátrányban vannak a nagyokkal szemben, amit méretgazdaságossági okok is előidéznek. A problémák közösségi szintű kezelését célzó KKV-politika 1983-tól létezik, és két fő területre osztható: az egyik a kedvező jogi, szabályozási és gazdasági környezet biztosítása, a másik pedig a konkrét fejlesztési programok, akciók elindítása (Némethné Gál A. 2020, p. 2.).

A 2000. év mérföldkőnek tekinthető az EU KKV politikájában. Ekkor került elfogadásra a Kisvállalatok Európai Chartája, amely az ugyanebben az évben meghirdetett lisszaboni stratégia KKV-kal kapcsolatos célkitűzései alapján tíz fő cselekvési irányt jelöl meg a szektor fejlesztése érdekében, amelyeknek a fő célja a KKV-k indulásának és gyarapodásának segítése (Némethné Gál A. 2020, p. 2.).

Az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2010 márciusában tette közzé az EU új, 2020-ig szóló stratégiáját „Európa 2020. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés” címmel. A Bizottság az eddigieknél is szorosabb együttműködésre kérte a tagországokat a következő három pont megvalósítása érdekében:

- intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság létrehozása.
- inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése (Némethné Gál A. 2020, p. 2.).

Holicza Péter szerint a magyar KKV-kat érintő fő problémák a következők:

- az oktatás nem készít fel a vállalkozásindításra;
- a finanszírozás hiányos;
- a siker elmaradása esetén a veszteségek komolyak;
- az adminisztrációs eljárások bonyolultak (Holicza P. 2016, p. 147.).

A problémák egy része átfedésben van az uniós problémákkal. Ezek az átfedések a finanszírozásban és az adminisztrációban jelentkeznek leginkább. Az európai uniós tagországok esetében a menedzsment és a műszaki tudás jelenti a legnagyobb hiányosságot a vállalkozók számára (Holicza P. 2016, p. 147.).

Az Európai Parlament 2020-ban hirdette ki az uniós tagállamok között a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatásról (továbbiakban: REACT-EU²) létrejött politikai megállapodást. Az új kohéziós politika 47,5 milliárd euró (folyó áron 50,5 milliárd euró) keretösszegű. A regionális fejlesztési beruházások erőteljesen az 1. és 2. célkitűzésre helyezik majd a hangsúlyt. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (továbbiakban: ERFA) és a

² REACT-EU: Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe - Az uniós tagállamok között a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatásról létrejött politikai megállapodás

Kohéziós Alap erőforrásainak 65–85 %-át e prioritásokra allokálják, a tagállamok relatív gazdagságától függően (European Commission 2021).

A 2021–2027-es időszakban az uniós beruházásokat az alábbi öt fő célkitűzés határozza meg:

1. intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
2. zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel
3. jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal
4. szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
5. a polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés unió-szerte való támogatása révén (European Commission 2021).

A REACT-EU egy olyan kezdeményezés, amely folytatja és kiterjeszti a koronavírus okozta válságra adott uniós választ. Hozzájárul a gazdaság zöld, digitális és rugalmas helyreállításához, további forrásokkal egészíti ki a meglévő kohéziós politikai programokat. Az uniós támogatásban részesülő vállalkozások számára kevesebb lesz a bürokrácia, és az egyszerűsített költségelszámolási módszerekkel könnyebb lesz a kifizetések elszámolása. Az uniós finanszírozású projektek kommunikációja ugyanakkor egyszerűbbé válik: egységes portál jeleníti meg a vállalkozások számára elérhető valamennyi finanszírozást, a Bizottság pedig egységes projekt-adatbázist üzemeltet (European Commission 2021).

Az EU vállalatait 99%-ban a kis- és középvállalkozások alkotják. Ezek biztosítják a magánszektorbeli munkahelyek kétharmadát, az unióban létrehozott hozzáadott értékhez pedig annak több mint felével járulnak hozzá. Különböző cselekvési programokat fogadtak el, amelyek célja, hogy a kutatás és az innováció révén fokozódjon a KKV-k versenyképessége, és könnyebbé váljon számukra a finanszírozáshoz való hozzáférés. A szén-dioxid-semlegesség és a digitális átállás megvalósítását is figyelembe vették azokban a stratégiákban, amelyek jobb keretfeltételeket hivatottak biztosítani a KKV-k számára. Ezen túlmenően a Covid19-világjárvány következményeként új gondolatok születtek a gazdasági helyreállításról, az újjáépítésről és a KKV-k ellenálló képességének kiépítéséről (Gouardères 2020).

Az Európai Unióban közel 23 millió KKV 2015-ben 3,9 billió eurós hozzáadott értéket termelt és 90 millió főt foglalkoztatott, továbbá az uniós vállalatok versenyképessége szempontjából a kulcsfontosságú vállalkozói szellem és innováció nélkülözhetetlen forrását jelenti. Az EU KKV-kra vonatkozó politikájának célja annak biztosítása, hogy az uniós politikák és intézkedések kedvezzenek a kisvállalkozásoknak, valamint hozzájáruljanak ahhoz, hogy Európa vonzóbb helyé váljon a vállalkozások létrehozása és az üzleti tevékenység folytatása szempontjából (Gouardères 2020).

2.2.1. A magyar kis- és középvállalati szektor néhány jellemzője uniós összehasonlításban

Az e témakörben a 2016. évre adattal rendelkező 24 uniós tagország közül az egy KKV-ra (kevesebb mint 250 főt foglalkoztató vállalkozásra) jutó átlagos árbevétel és hozzáadott érték Németországban (30,5%) és Ausztriában (26,8%) volt a legkiemelkedőbb. Magyarország (19%) az egy KKV-ra jutó árbevétel, illetve hozzáadott érték fajlagos mutatóját tekintve az alsó harmadban helyezkedett el. A viseigrádi országok közül hazánk e mutatók tekintetében második helyen állt (KSH 2014, p. 12.).

2.3. A kis- és középvállalkozás szektor jelentősége és helyzete Magyarországon

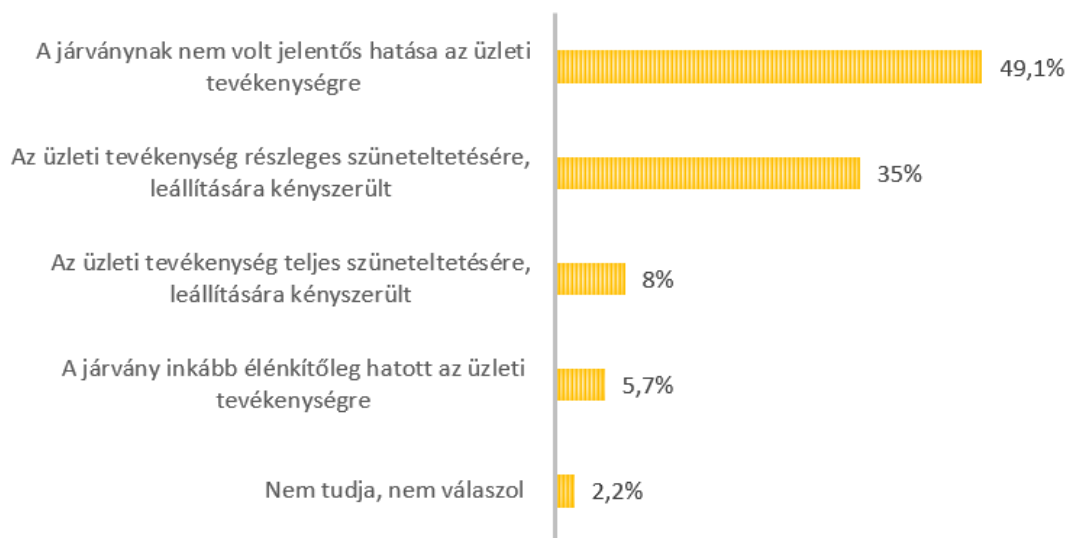
Magyarország gazdasági növekedésének egyik legfontosabb lehetősége a KKV-k fejlődési tartalékaiban rejlik. A kisvállalkozásoknak jelentős szerepük van napjaink gazdaságaiban, addig az egyes kis cégek kilátásai bizonytalanok. Nagyon sok kezdő vállalkozás szűnik meg a működése első évében, illetve sokuk élete egyfolytában a túlélésért való küzdelemmel telik (Varga J. 2012, pp. 239-256.).

A kis- és középvállalkozásoknak különösen munkaerőpiaci szerepvállalása figyelemre méltó a magyar gazdaságban. A KKV-k a vállalati szférában foglalkoztatottak közel kétharmadának (ld.: 3.1.3. pont) biztosítottak munkalehetőséget 2019-ben. A működő vállalkozások az összteljesítményhez a hozzáadott érték 44,6%-kal (ld.: 12. táblázat), a nettó árbevételhez mintegy 39,8%-kal (ld.: 11. táblázat), a nemzetgazdasági beruházásokhoz pedig 30%-kal (ld.: 8. ábra) járultak hozzá. A nagyvállalatokhoz képest a KKV-szektorra más tevékenységi struktúra jellemző: kisebb a nagy tőkeigényű ártermelő ágak súlya és magasabb

a szolgáltatásoké. A jelentős szerkezetbeli különbségnek, vagyis az iparba tartozó szervezetek alacsony KKV-szektorbeli arányának több oka van: számos területen nagy a tőke- és humánerőforrás-igény, amelyekkel kevésbé vannak ellátva a KKV-k.

A 2. diagram a 2020-as tavaszi koronavírus járvány hatását mutatja be a kis- és középvállalkozások körében:

2. ábra: A koronavírus járvány hatása a vállalati üzleti tevékenységre, 2020

Forrás: Szennay Á. és Timár G.: Így reagált a magyar kkv-szektor a koronavírus járványra
<https://uni-bge.hu/hu/igy-reagalt-a-magyar-kkv-szektor-a-koronavirus-jarvanyra> (letöltés:2021.03.16)

A Budapesti Gazdasági Egyetem kutatói által készített reprezentatív kutatásból kiderül, hogy a koronavírus és az általa okozott gazdasági hatások kevésbé érintették a működő kis- és középvállalkozásokat. Az innovációs készség viszont a járvány hatására sem növekedett. A hazai kis- és középvállalkozások több mint felére a járványnak nem volt negatív hatása. Vagy nem érintette őket (49,1%), vagy a vírusnak köszönhetően élénkületet éltek meg (5,7%). A cégeknek csupán kis része (8,0%) kényszerült üzleti tevékenységének teljes szüneteltetésére, illetve leállítására (Szennay Á. és Timár G. 2020).

2.3.1. A kis- és középvállalkozások állami támogatása

A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi törvény II. fejezete rendelkezik a vállalkozások támogatásáról, amely szerint a támogatásban részesíthetők azok a programok, amelyek célja többi között:

- „a vállalkozásindításhoz szükséges feltételek megteremtése;
- a vállalkozói ismeretek és az Európai Közösség előírásainak elsajátítása;
- a KKV-k vezetési színvonalának, gazdasági tevékenységének javulását szolgáló módszerek megismerése és elterjesztése;
- műszaki-gazdasági, üzleti, valamint az európai közösségi szabályokról, pályázatokról szóló információk nyújtása, a szolgáltatandó információk gyűjtése, kiértékelése és terjesztése;
- a technológia fejlesztése és a termékek, szolgáltatások minőségi színvonalának növelése révén a versenyképesség javítása;
- a beszállítói kapcsolatok kialakulásának és megerősödésének előmozdítása; a hitelhez jutás lehetőségeinek bővítése;
- az innovációs képesség fejlesztése; a kül- és belpiaci lehetőségek feltárása, a piacra jutás elősegítése, valamint a kereskedelmi hálózat fejlesztése;
- a KKV-k közötti termelési, értékesítési, beszerzési együttműködés és a piacon való közös fellépés elősegítése; a KKV-k egymással, illetve kutató-fejlesztő intézményekkel közösen végzett kutatásai, vagy a kutatási eredmények átvételének, valamint azok gyakorlatba történő átültetési feltételeinek megteremtése; az adminisztratív terhek csökkentése;
- az Európai Közösség programjaiban való magyar részvétel biztosítása;
- a KKV-k minősítése (rating);
- a KKV-k fejlesztéséhez kapcsolódó konferenciák, rendezvények szervezése lebonyolítása;
- a KKV-k fejlesztési stratégiáját megalapozó kutatások, elemzések, tanulmányok készítése (2004. XXXIV. tv. 7. §).”

A célélőirányzatból támogatás a következő formákban nyújtható, egy KKV egyidejűleg több támogatási formában is részesülhet:

- vissza nem térítendő támogatás,
- kamattámogatás,
- lízingdíj-támogatás,
- faktoringdíj-támogatás,
- bankgarancia-, viszontgarancia- és garanciadíj-kedvezmény, valamint
- tőkejegy jegyzése kockázati tőkealapokban, vagy tulajdoni részesedés szerzése kockázati tőketársaságokban, vállalkozásokban (2004. XXXIV. tv. 8.§).

A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény III. fejezete szerint a gazdaságfejlesztésért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) hangolja össze a KKV-kal kapcsolatos állami feladatokat. A kormányzati feladatok között szerepel a KKV-k állami támogatása hatékonyságának értékelése, kidolgozása és a jóváhagyásra terjesztése a Kormány felé. Célja az európai piac folyamataiba való bekapcsolódás (2004. XXXIV. tv. 11-12. §).

2.3.2. Kis összegű támogatások

A de minimis támogatásokról szóló rendelet olyan kötelező előírás amelynek köszönhetően a tagállamok nagyon gyorsan korlátozott összegű támogatást nyújthatnak a vállalkozások és különösen a KKV-k számára, az Bizottság tájékoztatása és bármiféle hivatalos eljárás nélkül. A szabály azon a feltételezésen alapul, hogy az esetek túlnyomó többségében a kis összegű támogatások nem gyakorolnak hatást a tagállamok közötti kereskedelemre és versenyre. A de minimis támogatásokról szóló rendelet meghatározza, hogy a bármely három egymást követő pénzügyi év időszakában a vállalkozásonkénti 200 000 EUR-t meg nem haladó támogatási intézkedések nem minősülnek állami támogatásnak, az Európai Kisvállalkozói Intézkedéscsomag értelmében, azaz a tagállamok minden eljárási kötelezettség nélkül nyújthatnak ilyen összegű támogatásokat (European Commission 2009, p. 9.).

2.3.3. Magyar Nemzeti Bank támogatása

Az elkülönített állami pénzalapok és a központi költségvetésben meghatározott célleírányzat kezelője, a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elnöke, valamint a Közbeszerzési Hatóság elnöke összesített adatokat szolgáltat a miniszter részére a KKV-k részesedéséről a támogatásokból, a vállalkozói hitelekkel és a közbeszerzésekből (2004. XXXIV. tv. 13§).

A hazai beruházások mértéke 2005-től kezdődően mérséklődött és érdemben elmaradt a régiós trendektől. A 2007-2008-as pénzügyi válság kitörését követően a hazai bankrendszer hitelállománya jelentős mértékben visszaesett, a nemteljesítő hitelek aránya megugrott. A mérsékelt beruházási aktivitás, a hitelezés elmaradása alacsonyabb gazdasági növekedést eredményezett. A beruházási és hitelezési folyamatok helyreállításához az MNB 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogramja érdemben hozzájárult. A program célja az KKV-k hitelösztönzésén keresztül a gazdaság élénkítése, valamint a pénzügyi stabilitás megerősítése volt. A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) fokozatos kivezetése mellett, annak harmadik szakaszával párhuzamosan indult el 2016 elején a Piaci Hitelprogram (továbbiakban PHP), amelynek célja a jegybanki refinanszírozás nélküli, piaci alapú hitelezés térnyerésének elősegítése volt. A vállalati hitelezés szerkezete 2018-ra azonban továbbra sem volt kellően egészséges, ezért az MNB 2019 elején 1000 milliárd forinttal az NHP újabb konstrukcióját indította el, amely fontos szerepet játszott a hazai mikro-, kis- és középvállalkozások forráshoz jutásában. Közel 50 ezer KKV jutott kedvező finanszírozáshoz az NHP keretében 2013 és 2020 között, mintegy 3400 milliárd forint összegben (Virág B. szerk 2020, pp. 279-286.).

3. A Nyugat-dunántúli régió kis- és középvállalkozásainak jellemzői és gazdálkodásuk elemzése a 2017-2019. években

A fejezetben a Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozásokat elemzem gazdálkodási folyamataik szerint. Célom a régió vállalásai számszaki adatainak megismerése, összevetése az országos adatokkal. A dolgozat írásának idején a 2020-as adatok nem teljes körűen álltak rendelkezésre, így a 2017-2019 közötti adatokat (továbbiakban: a vizsgált időszak) dolgoztam fel.

A Nyugat-dunántúli tervezési-statisztikai régió Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéket foglalja magába, a nyugati határ mentén. A régió – egyedülálló módon – négy országgal (Szlovákia, Ausztria, Szlovénia és Horvátország) érintkezik, amelynek köszönhetően jelentős nemzetközi átmenő forgalommal rendelkezik. Keleti irányból a Közép-dunántúli, déli irányból pedig a Dél-dunántúli régió határolják. Egyedüli magyar régióként öt megyei jogú városa van, Győr, Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg és Nagykanizsa (Nyugat-dunántúli Operatív Program 2007).

Az elemzéseket különböző statisztikai módszerekkel végzem. Az elemzésemhez számos grafikon kapcsolódik, amely a statisztikai adatok megjelenítésének, az egyes adatok közötti arányok szemléltetésének eszköze.

3.1. Jellemzők

A születő vállalatok sorsáról, a valóban működő vállalatok számának alakulásáról, összetevőiről egy statisztikai-kutatási terület ad megbízhatóbb és részletesebb képet. Ez a vállalatdemográfia, amelynek első művelői és kutatói az 1930-as években az ipari szervezet működését elemző közgazdászok köréből kerültek ki. Az ipari szervezetelmélet nagy tekintélye, Richard E. Caves (1998) a vállalati mozgások három folyamatát különbözteti meg:

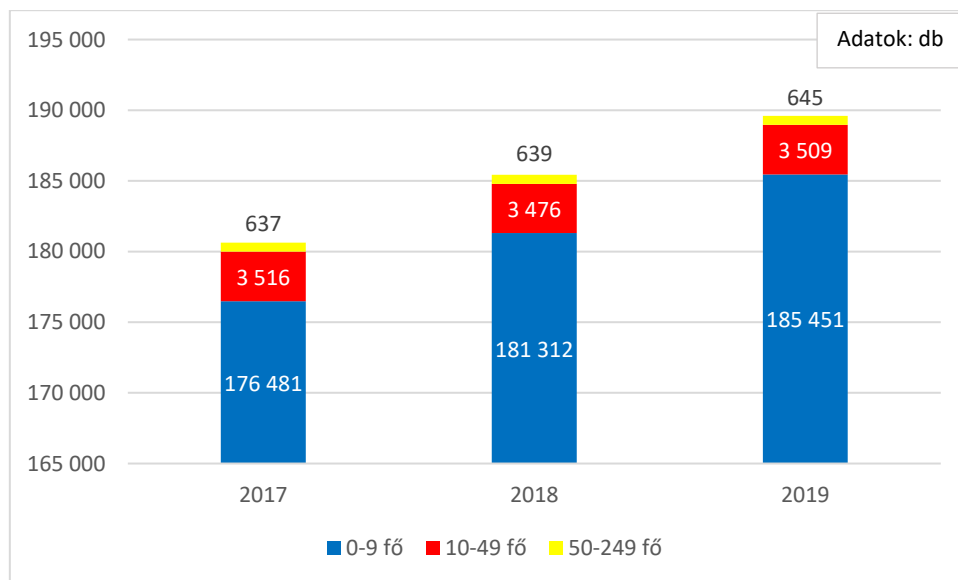
- a gazdasági egységek indulását és megszűnését (be- és kilépés a piacra/piacról);
- a folytatólagosan működő gazdasági egységek méretének és piaci részesedésének változását;
- a folytatólagosan működő gazdasági egységek tulajdonosi irányításában végbemenő változásokat (Román Z. 2006, p. 31.).

Magyarországon a KSH először az 1990-1992 évi gazdaságstatisztikai évkönyveiben közölt néhány vállalatdemográfiai adatot, a vállalatok indításáról, megszűnéséről, a működő vállalatok életkor szerinti megoszlásáról (Román Z. 2006, p. 31.). Napjainkban a KSH honlapján napra készen találunk különböző adatokat a 2016. évi hivatalos statisztikáról szóló CLV. törvénynek megfelelően

3.1.1. A regisztrált vállalkozások számának alakulása

Az elemzést a Nyugat-dunántúli regisztrált és a valóban működő kis- és középvállalkozások száma alakulásának vizsgálatával érdemes indítani.

3. ábra: A regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Regisztrált gazdasági szervezet állapota, Nyugat-Dunántúl, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.10. - Saját szerkesztés

Az ábrán szereplő adatokat a nagyságrendek megjelenítésével a 2. táblázatban is bemutatom.

2. táblázat: A regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Létszám	2017		2018		2019	
	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)
0-9 fő	176 481	97,7	181 312	97,8	185 451	97,8
10-49 fő	3 516	1,9	3 476	1,9	3 509	1,9
50-249 fő	637	0,4	639	0,3	645	0,3
Összesen	180 634	100,0	185 427	100,0	189 605	100,0
Összesen változás (%) (2017 = 100%)	100,0		102,7		105,0	

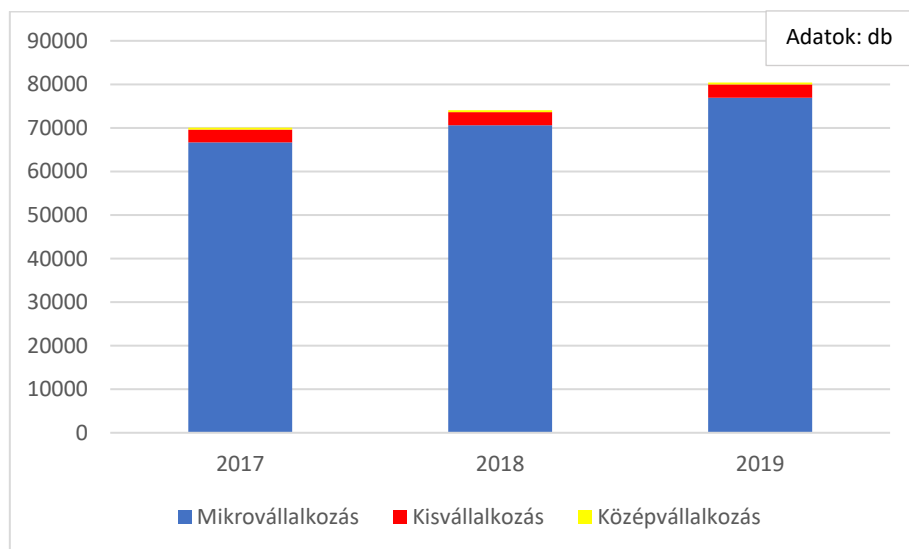
Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Regisztrált gazdasági szervezet állapota, Nyugat-Dunántúl, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.10. - Saját szerkesztés

Regisztrált vállalkozásnak számít a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartások szerint jogilag létező egység, azaz adószámmal rendelkező gazdasági szervezet, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is (KSH Mutató definíciók, 2021). A Nyugat-dunántúli régióban 2017-2019 között 5,0%-kal nőtt a regisztrált

vállalkozások száma. Magyarországon a vállalkozások döntő többsége (2019-ben 97,8%) mikrovállalkozás, számuk a vizsgált időszakban növekedett, amely tendencia általánosságban is elmondható a magyar vállalkozásokra. KKV kategóriákon belül - mint a 2. táblázatban is látható - jelentősebb változás nem történt, számuk arányosan nőtt.

Működőnek tekintjük - a regisztráltak közül - azokat a vállalkozásokat, amelyek a tárgyévben adóbevallást (társasági adó, jövedelemadó, áfa stb.) nyújtottak be, vagy statisztikai adatszolgáltatást teljesítettek (KSH Mutató definíciók, 2021). A 4. ábrán a ténylegesen működő vállalkozások számának alakulása látható KKV kategóriák szerint.

4. ábra: A ténylegesen működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban, Nyugat-Dunántúl, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.10. - Saját szerkesztés

A 3. táblázat a 4. ábra adatait tartalmazza a nagyságrendek megjelenítésével.

3. táblázat: A ténylegesen működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Vállalkozás méret /Év	2017		2018		2019	
	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)
Mikrovállalkozás	66 698	95,2	70 621	95,4	76 949	95,7
Kisvállalkozás	2 928	4,2	2 995	4,0	3 052	3,8
Középvállalkozás	433	0,6	441	0,6	438	0,5
Összesen	70 059	100,0	74 057	100,0	80 439	100,0
Összesen változás (%) (2017=100%)	100,0%		105,7%		114,8%	

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban, Nyugat-Dunántúl, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.10. – Saját szerkesztés

A vizsgált időszakban a valóban működő kis- és középvállalkozások száma 10 százalékot jelentősen meghaladóan (14,8%) emelkedett. Az összes regisztrált vállalkozásnak kevesebb mint a fele végzett tényleges tevékenységet 2019-ben, vagyis csupán a 42,4%-uk³ (ld.: lábjegyzet) számít valóban működő vállalkozásnak. A régióban működő vállalkozások 95,7%-a mikrovállalkozásként, 3,8%-a kisvállalkozásként illetve 0,5%-a középvállalkozásként működött 2019-ben.

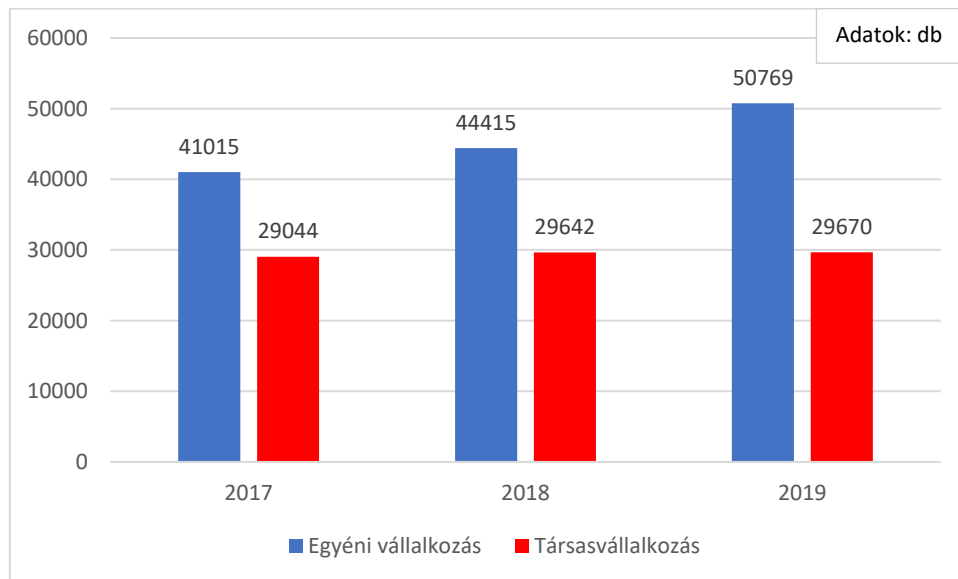
A vállalkozások számának növekedését segítették többek között az utóbbi években bevezetett kedvező hitelkonstrukciók (pl. Növekedési Hitelprogram), az építőipari áfa-csökkentés és a családtámogatás, melyek közvetett módon az építőipar és az ingatlanügyletek területein jelentkeztek. A vállalkozások nyereségességét, így fejlődési perspektíváit javító előnyösebb adózási formák (például KATA, KIVA) is növelték a vállalkozások számát (KSH 2019).

³ Valóban működő vállalkozások száma (80 439)/Regisztrált vállalkozások száma (189 605)

3.1.2. A vállalalkozási formák struktúrájának vizsgálata

A vállalalkozási formák struktúrájának vizsgálatát két szempont szerint végeztem el. Először vállalalkozási formák szerint, majd gazdálkodási formák szerint elemeztem a Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozásokat, ezt mutatom be az 5. ábrában.

5. ábra: A működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma vállalalkozási forma szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és gazdálkodási forma szerinti bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.12. – Saját szerkesztés

A diagramm adatait és a magyarországi adatokkal való összehasonlítást a 4. táblázat tartalmazza.

4. táblázat: A működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma vállalkozási forma szerint Magyarországon és Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Nyugat-Dunántúl	2017 (db)	2018 (db)	2019 (db)	Változás (%) 2017 = 100%		Átlag (db)
				2018	2019	
Egyéni vállalkozás	41 015	44 415	50 769	108,3	123,8	45 400
Társasvállalkozás	29 044	29 642	29 670	102,1	102,2	29 452
Összesen	70 059	74 057	80 439	105,7	114,8	74 852
Magyarország	2017 (db)	2018 (db)	2019 (db)	Változás (%) 2017 = 100%		Átlag (db)
				2018	2019	
Egyéni vállalkozás	352 516	391 797	456 318	111,1	116,5	400 210
Társasvállalkozás	367 128	373 243	370 198	101,7	99,2	370 190
Összesen	719 644	765 040	826 516	106,3	108,0	770 400
Nyugat-dunántúli működő KKV aránya az országoshoz képest (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	Változás (%) 2017 = 100%		
				2018	2019	
Egyéni vállalkozás	11,6	11,3	11,1	97,4	98,1	
Társasvállalkozás	7,9	7,9	8,0	100,4	100,9	
Összesen	9,7	9,7	9,7	99,4	100,5	

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és gazdálkodási forma szerinti bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.12. – Saját szerkesztés

A Nyugat-dunántúli régióban a vizsgált időszakban átlagosan 74 852 db működő gazdasági szervezetet tartottak nyilván. Ebből a társasvállalkozások száma a 2017-ről 2019-re 2,2%-kal, míg az egyéni vállalkozók száma 23,8%-kal emelkedett. Az egyéni vállalkozók száma kiugró növekedésének oka, hogy egyszerűbb az alapítás folyamata, nincs vagy alacsonyabbak a kezdeti költségek, illetve kedvezőbbek az adózási feltételek. Az országos adatokhoz viszonyítva a társasvállalkozások 8,0%-át, az egyéni vállalkozásoknak pedig 11,1%-át Nyugat-dunántúli illetőségű vállalkozások adták.

A vállalkozási formák struktúrájának vizsgálatát ágazati megoszlás szerint az 5. táblázat tartalmazza.

5. táblázat: Regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma ágazati megoszlás szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Ágazat	2017		2018		2019	
	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	3 560	5,1	3 605	4,9	3 936	4,9
Bányászat, kőfejtés	70	0,1	68	0,1	70	0,1
Feldolgozóipar	5 398	7,7	5 653	7,6	5 828	7,2
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	55	0,1	69	0,1	75	0,1
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás,	133	0,2	139	0,2	147	0,2
Építőipar	8 773	12,5	9 806	13,2	11 281	14,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	12 008	17,1	12 102	16,3	12 334	15,3
Szállítás, raktározás	2 879	4,1	2 932	4,0	3 173	3,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	3 598	5,1	3 643	4,9	3 688	4,6
Információ, kommunikáció	2 434	3,5	2 620	3,5	2 873	3,6
Ingtatlanügyletek	3 011	4,3	3 191	4,3	3 319	4,1
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	10 391	14,8	11 064	14,9	12 052	15,0
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	3 333	4,8	3 672	5,0	4 203	5,2
Oktatás	2 889	4,1	3 066	4,1	3 567	4,4
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	3 240	4,6	3 387	4,6	3 616	4,5
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	1 862	2,7	2 064	2,8	2 261	2,8
Egyéb szolgáltatás	6 418	9,2	6 971	9,4	8 013	10,0
Összesen:	70 052	100,0	74 052	100,0	80 436	100,0

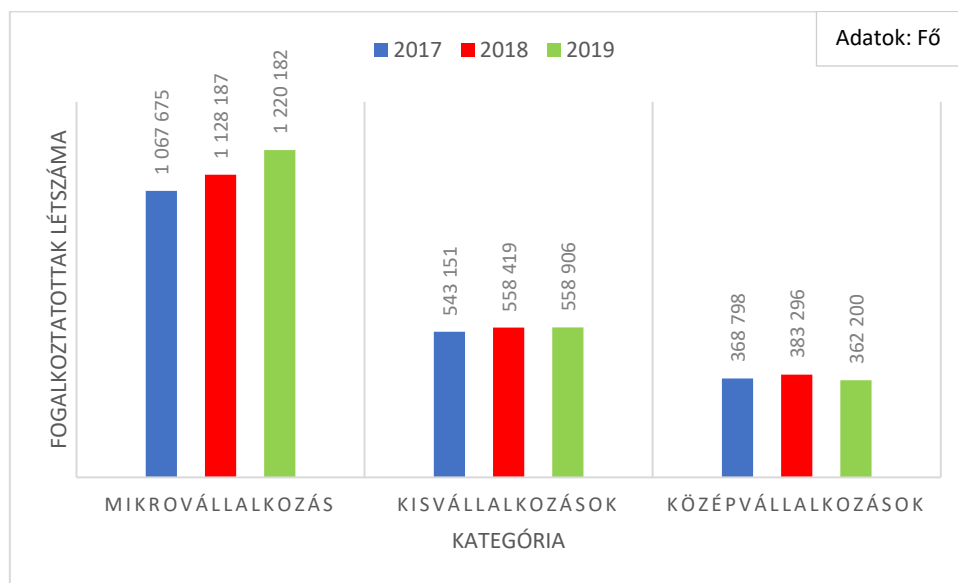
Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és KKV kategóriás bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.04.13. – Saját szerkesztés

A 5. táblázat adataiból is jól látszik, hogy 2019-ben a Nyugat-dunántúli régióban a legtöbb gazdasági szervezet Kereskedelem, gépjárműjavítással foglalkozott, a vállalkozások kevesebb mint egyhatoda (15,3%), ezt követte a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (15,0%) és az építőipar kevesebb mint 15 százalékkal (14,0%). A legkevesebb vállalkozás a bányászat, kőfejtés és a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területén tevékenykedett, az arányuk kevesebb mint 1 százalék (0,1-0,1%).

3.1.3. A foglalkoztatás alakulása a Nyugat-dunántúli régióban

A foglalkoztatás alakulásának a vizsgálata során elengedhetetlen a Magyarországon működő kis- és középvállalkozások munkavállalói számának elemzése. A 2017 és 2019 közötti adatokat a 6. ábra szemlélteti.

6. ábra: A mikro-, kis-, és középvállalkozások foglalkoztatottjainak létszáma Magyarországon, 2017-2019

Forrás: KSH - A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html letöltés: 2021.04.14. – Saját szerkesztés

A foglalkoztatottak számának megoszlását a 6. táblázat tartalmazza.

6. táblázat: A mikro-, kis-, és középvállalkozások foglalkoztatottjainak létszáma Magyarországon, 2017-2019

Vállalkozás kategória/Év	2017		2018		2019	
	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)	Darab	Megoszlás (%)
Mikrovállalkozás	1 067 675	53,9	1 128 187	54,5	1 220 182	57,0
Kisvállalkozás	543 151	27,4	558 419	27,0	558 906	26,1
Középvállalkozás	368 798	18,6	383 296	18,5	362 200	16,9
Összesen	1 979 624	100,0	2 069 902	100,0	2 141 288	100,0
Összesen változás (%) (2017 = 100%)	100,0		104,6		108,2	

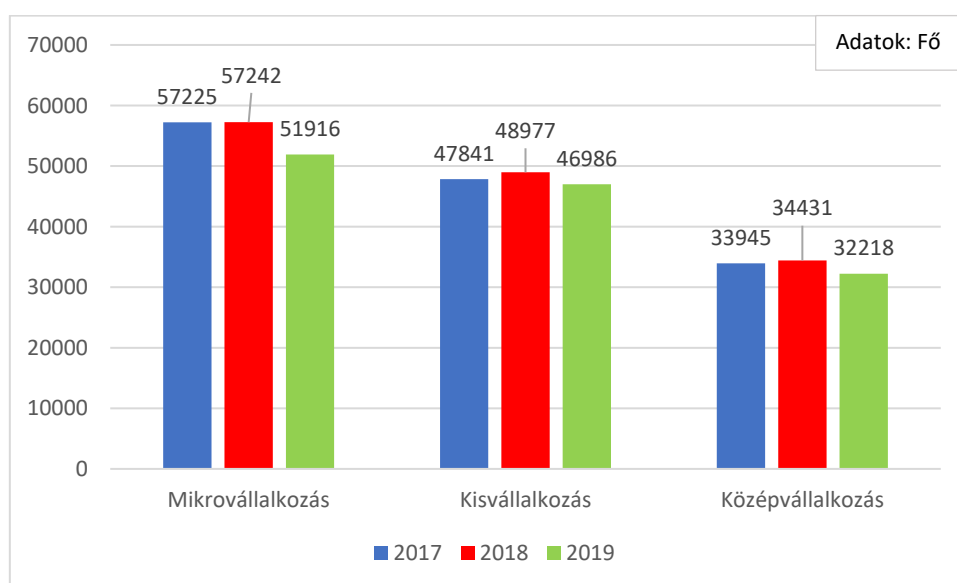
Forrás: KSH - A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html letöltés: 2021.04.14. - Saját szerkesztés

A kis- és középvállalkozások körében a mikrovállalkozások biztosították a legtöbb kereseti lehetőséget a 2017 és 2019 közötti időszakban, ez idő alatt közel 10 százalékkal (8,2%)

növekedett a dolgozók száma. A kis- és középvállalkozásoknál stagnálás volt megfigyelhető. A 2019-es évben a KKV szektor foglalkoztatta a magyarországi munkavállalók közel háromnegyedét (72,2%⁴ ld. lábjegyzet).

Az 7. ábra Nyugat-dunántúli régióban működő mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazásban állóinak számának alakulását a mutatja be.

7. ábra: A mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazásban állóinak száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és KKV kategóriás bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.04- Saját szerkesztés

A 7. táblázat a Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban alkalmazásban állóinak számának összevetését tartalmazza a mikro-, kis- és középvállalkozások szerint.

7. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazásban állóinak száma Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Megnevezés / Év	2017	2018	2019
Magyarország (Fő)	2 171 794	2 266 843	2 376 122
Nyugat-Dunántúl (Fő)	139 011	140 650	131 120
Nyugat-dunántúli alkalmazásban állók aránya az országoshoz képest (%)	6,4	6,2	5,5

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és KKV kategóriás bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.04- Saját szerkesztés

⁴KKV munkavállalói 2019. (2 376 122) / Összes munkavállaló 2019. (3 288 121fő)

Alkalmazásban álló az a személy, aki a munkáltatóval főállású, 5 munkanapot meghaladó időtartamú munkaviszonyt létesít, beleértve a bedolgozói jogviszonyban, a személyes közreműködéssel járó tagsági és a munkavégzéssel járó szövetkezeti tagsági viszonyban lévő munkavállalót (KSH Mutató definíciók, 2021). A Nyugat-dunántúli régió kis- és középvállalkozásai foglalkoztatták a munkavállalók 5,5%-át 2019-ben.

Ágazati megoszlás szerint az alkalmazásban állók számának alakulását a 8. táblázat szemlélteti.

8. táblázat: Alkalmazásban állók száma a mikro-, kis- és középvállalkozásokban, ágazati megoszlás szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Ágazat/Év	2017		2018		2019	
	Létszám fő	Megoszlás %	Létszám fő	Megoszlás %	Létszám fő	Megoszlás %
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	7 598	5,5	9 799	7,0	6 575	5,0
Bányászat, kőfejtés	413	0,3	356	0,3	789	0,6
Feldolgozóipar	30 440	21,9	30 770	21,9	29 632	22,6
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2 764	2,0	1 003	0,7	3 229	2,5
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	643	0,5	700	0,5	613	0,5
Építőipar	15 908	11,4	15 658	11,1	17 665	13,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	30 999	22,3	31 041	22,1	27 421	20,9
Szállítás, raktározás	10 222	7,4	10 321	7,3	9 584	7,3
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	11 485	8,3	12 019	8,5	13 150	10,0
Információ, kommunikáció	1 998	1,4	2 714	1,9	1 893	1,4
Ingtatlanügyletek	2 919	2,1	3 393	2,4	3 869	3,0
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	7 957	5,7	8 406	6,0	6 152	4,7
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	6 312	4,5	6 874	4,9	5 435	4,1
Oktatás	636	0,5	657	0,5	582	0,4
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	4 315	3,1	4 362	3,1	3 330	2,5
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	1 042	0,7	908	0,6	958	0,7
Egyéb szolgáltatás	3 360	2,4	1 669	1,2	243	0,2
Összesen:	139 011	100,0	140 650	100,0	131 120	100,0

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és gazdálkodási forma szerinti bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.02. - Saját szerkesztés

Az alkalmazásban állók számát tanulmányozva megfigyelhető, hogy a vizsgált időszakban a legtöbben a Nyugat-dunántúli régióban a feldolgozóiparban dolgoztak, a 2019-es évben az összes foglalkoztatott ötöde (22,6%). A kis- és középvállalkozásokban a legkevesebben az oktatás területén dolgoztak, az összes foglalkoztatott kevesebb mint 1 százaléka (0,4%). Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, építőipar és ingatlanügyletek területén dolgozók száma –

illetve ezeken a területeken létre jövő vállalkozások száma - növekvő tendenciát mutat a vizsgált időszakban.

3.2. Gazdálkodási folyamatok

3.2.1. A vállalkozások fejlesztési tevékenységének vizsgálata

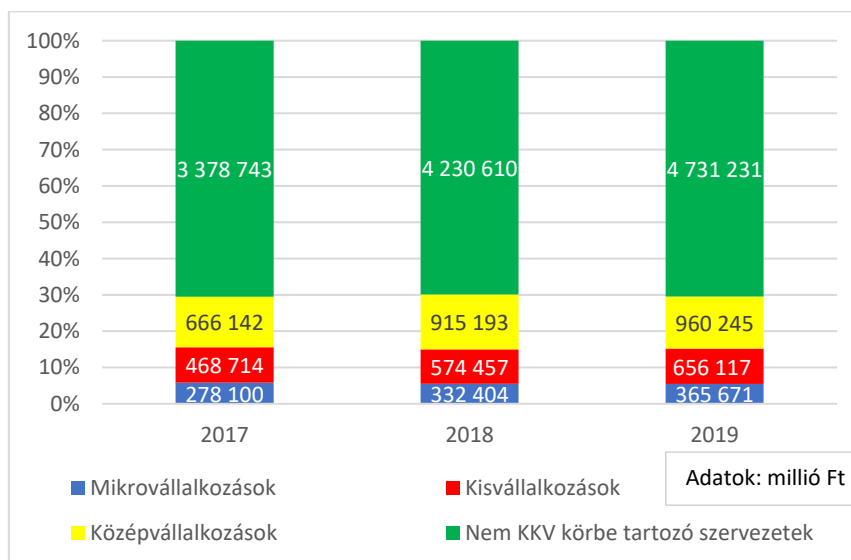
A piacgazdaságban a beruházás az a tevékenység, amely kockázattal jár, és amelynek eredménye lehet új termék, esetleg újfajta szolgáltatás, illetve új piac teremtése.

A beruházás lehet:

- állománynövelő, ha a nyilvántartott eszközök leltári nyilvántartási egységének számát növeli,
- állománybővítő, ha a nyilvántartott eszköz nagyságát (hosszát, terjedelmét, funkcióját, tartozékait, teljesítőképességét) növeli, de új leltározási egységet nem hoz létre,
- eszközpótló beruházás, ami selejtezett tárgyi eszköz pótlására szolgál, tehát sem az eszközállomány leltározási egységének számát, sem azok nagyságát nem növeli,
- rekonstrukció, a meglévő tárgyi eszközökön egyidejűleg végzett beruházási és felújítási tevékenység, amelynek során az elhasználódott tárgyi eszközök eredeti állapotát megközelítő és teljes helyreállításán túl a beruházással a tárgyi eszköz kapacitása, funkciója, az eszközzel elvégezhető feladatok köre bővül (Papp P. - Szűcs E. 2013, pp. 17-18.).

A 2017-2019-es időszakban Magyarországon megvalósított nemzetgazdasági beruházások értékét az 8. ábra mutatja be, amely tartalmazza a nem kis- és középvállalkozási körbe tartozó gazdálkodó szervezeteket is.

8. ábra: Nemzetgazdasági beruházások Magyarország, 2017-2019

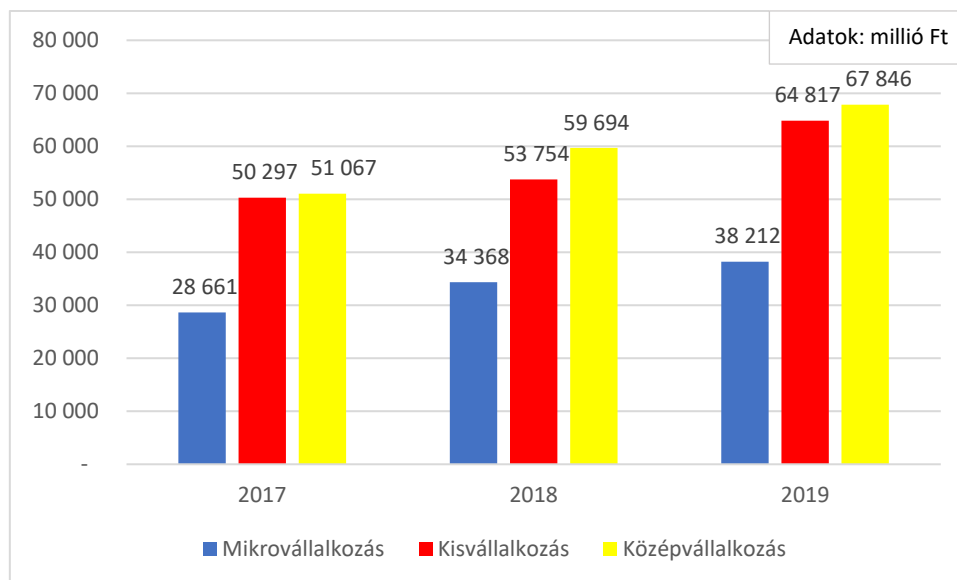

Forrás: KSH - A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html letöltés: 2021.05.04. - Saját szerkesztés

A vizsgált időszakban a kis- és középvállalati szektor országosan – ahogy a 8. ábrán is látható - csupán a nemzetgazdasági beruházások alig 30%-át valósította meg. A KKV szektornak a beruházásokban betöltött szerény szerepe a nagy cégeknél jóval alacsonyabb beruházási hajlandóságának köszönhető. A KKV-k kisebb szerepet játszanak a nagy tőkeigényű árutermelő ágazatokban és nagyobbat az alacsony beruházást igénylő szolgáltatásokban. A KKV-k beruházásokban betöltött szerepét emeli, hogy egyes nemzetgazdasági ágakban döntő a működésük, például a mezőgazdaságban és az építőiparban a vállalkozások beruházásainak domináns részét a KKV-szektor valósítja meg. A szolgáltatásokban a nem KKV szektorbeli vállalkozások beruházásai jóval meghaladják a KKV-k beruházásait (Vancsik J. 2019, pp. 25-27.).

A Nyugat-dunántúli régióban a kis- és középvállalkozások beruházásainak teljesítményértéke növekvő tendenciát mutatott a 2017-2019-es időszakban, ezt a 9. ábra szemlélteti.

9. ábra: A mikro-, kis-, és középvállalkozások beruházásainak teljesítményértéke, a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH - A gazdasági szervezetek beruházásainak teljesítményértéke megye és régió szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0013.html letöltés: 2021.04.20. - Saját szerkesztés

A 9. ábrában szereplő abszolút adatokat a 9.táblázatban számított adatokkal egészítem ki.

9. táblázat: A mikro-, kis-, és középvállalkozások beruházásainak teljesítményértéke, a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Vállalkozás kategória / Év	2017		2018		2019	
	Millió Ft	Megoszlás %	Millió Ft	Megoszlás %	Millió Ft	Megoszlás %
Mikrovállalkozás	28 661	22,0	34 368	23,3	38 212	22,4
Kisvállalkozás	50 297	38,7	53 754	36,4	64 817	37,9
Középvállalkozás	51 067	39,3	59 694	40,4	67 846	39,7
Összesen	130 025	100,0	147 816	100,0	170 875	100,0
Változás (%) Előző év = 100%	-		113,7		115,6	

Forrás: KSH - A gazdasági szervezetek beruházásainak teljesítményértéke megye és régió szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0013.html letöltés: 2021.05.02. - Saját szerkesztés

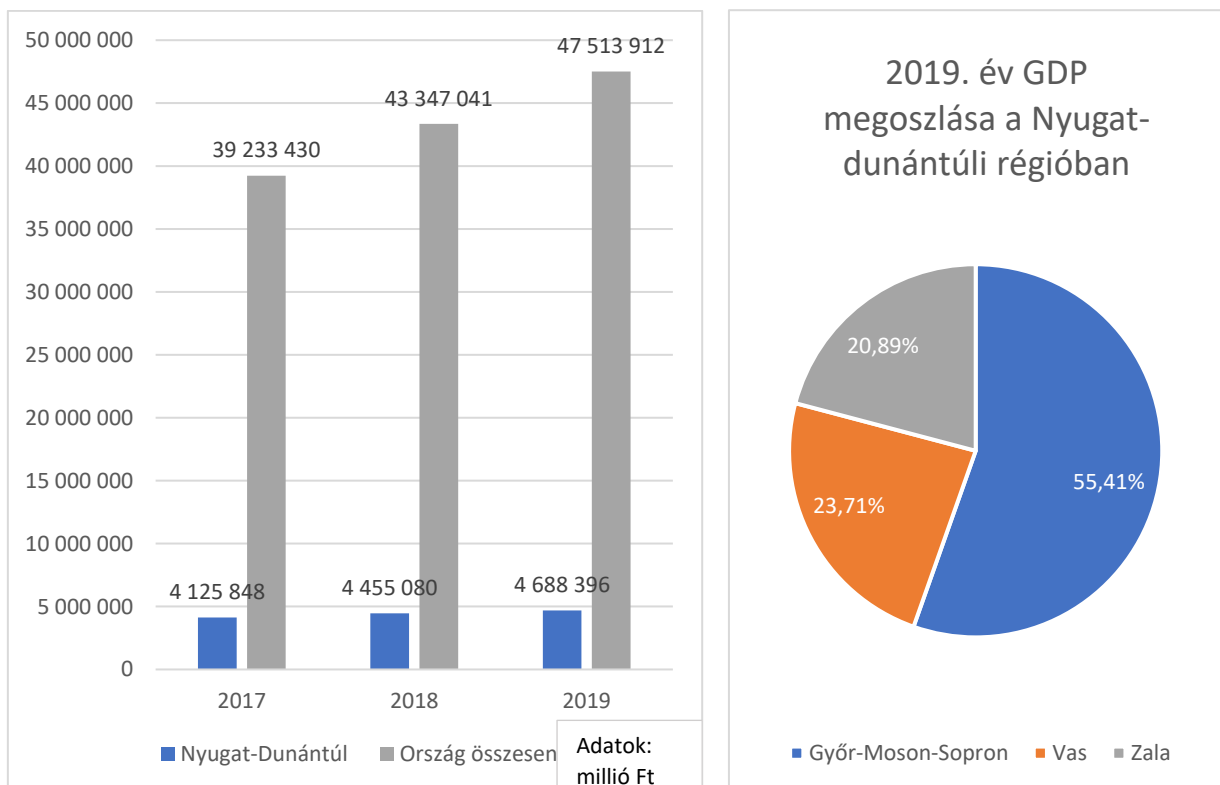
A Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozások 2019-ben mintegy 170 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, 15 százalékot meghaladón (15,6%) többet az egy évvel korábbinál. Bár a KKV kategórián belül a mikrovállalkozások száma

túlsúlyban van (95,4%- ld. 2. táblázat), addig a beruházások teljesítményértékének mintegy ötödéhez (22,4%) járultak hozzá. A kisvállalkozások közel 40 százalékban (37,9%), a középvállalkozások pedig szintén azonos arányban 40 százalékban (39,7%) járultak hozzá a beruházási teljesítményhez.

3.2.2. A vállalkozások tevékenységének eredménye

E fejezeti részben megkísérlem bemutatni a vállalati eredményesség alakulását nyugat-dunántúli és országos kitekintésben. Ennek tükrében a bruttó hazai termék értékét a 10. ábra szemlélteti.

10. ábra: Bruttó hazai termék⁵ értékének alakulása Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH - Bruttó hazai termék (GDP) megye és régió szerint,

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0077.html letöltés: 2021.05.02. - Saját szerkesztés

⁵ GDP: az adott évben előállított, végső felhasználásra szánt termékek és szolgáltatások összértéke

A táblázat a 10. ábrában szereplő abszolút adatokon kívül a régiós arány alakulását tartalmazza.

10. táblázat: Bruttó hazai termék értékének alakulása -
Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Megnevezés / Év	2017	2018	2019
Magyarország (mFt)	39 233 430	43 347 041	47 513 912
Nyugat-Dunántúl (mFt)	4 125 848	4 455 080	4 688 396
Nyugat-dunántúli GDP aránya az országoshoz képest (%)	10,5	10,3	9,9

Forrás: KSH - Bruttó hazai termék (GDP) megye és régió szerint,

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0077.html letöltés: 2021.05.02. - Saját szerkesztés

A bruttó hozzáadott érték a gazdaság szereplőinek adott időszakban elért teljesítménye. Fedezetet nyújt a befektetett eszközök értékcsökkenésére, a bérleti díjakra és a hitelkamatok visszafizetésére (KSH Mutató definíciók, 2021). A Nyugat-dunántúli régió bruttó hozzáadott értéke – ahogy a 10. ábrán is látható - 2019-ben meghaladta a 4688 milliárd forintot, ami az országos adat tizede (9,9%). A régióban Győr-Moson-Sopron megye szerepe kiemelkedő, ami a 2019-es adatokon is megjelenik, a megye adta a régió GDP-jének több mint felét (55,4%). A vizsgált időszakban országosan 10%-os, míg a régióban 7%-os növekedés volt érzékelhető.

A vállalkozások teljesítményének egyik legfőbb ismérve az értékesítés nettó árbevétele, ezt a 2017-2019-es időszakra vonatkozóan KKV-k szerinti megoszlásban a 11. táblázat mutatja be:

11. táblázat: Értékesítés nettó árbevétele
Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Magyarország	2017		2018		2019	
	Millió Ft	Megoszlás (%)	Millió Ft	Megoszlás (%)	Millió Ft	Megoszlás (%)
KKV összesen	41 266 257	41,9	46 257 446	42,0	47 096 707	39,8
Nem KKV körbe tartozó szervezetek	57 190 322	58,1	63 748 868	58,0	71 248 317	60,2
Összesen	98 456 579	100,0	110 006 314	100,0	118 345 024	100,0
Változás (%) 2017 = 100%	100,0%		111,7%		107,6%	
Nyugat-dunántúli régió	2017		2018		2019	
	Millió Ft	Megoszlás (%)	Millió Ft	Megoszlás (%)	Millió Ft	Megoszlás (%)
KKV összesen	9 135 952	43,3	11 204 857	46,0	12 573 191	44,6
Nem KKV körbe tartozó szervezetek	11 963 757	56,7	13 154 951	54,0	15 615 082	55,4
Összesen	21 099 709	100,0	24 359 808	100,0	28 188 273	100,0
Változás (%) 2017 = 100%	100,0%		115,5%		115,7%	

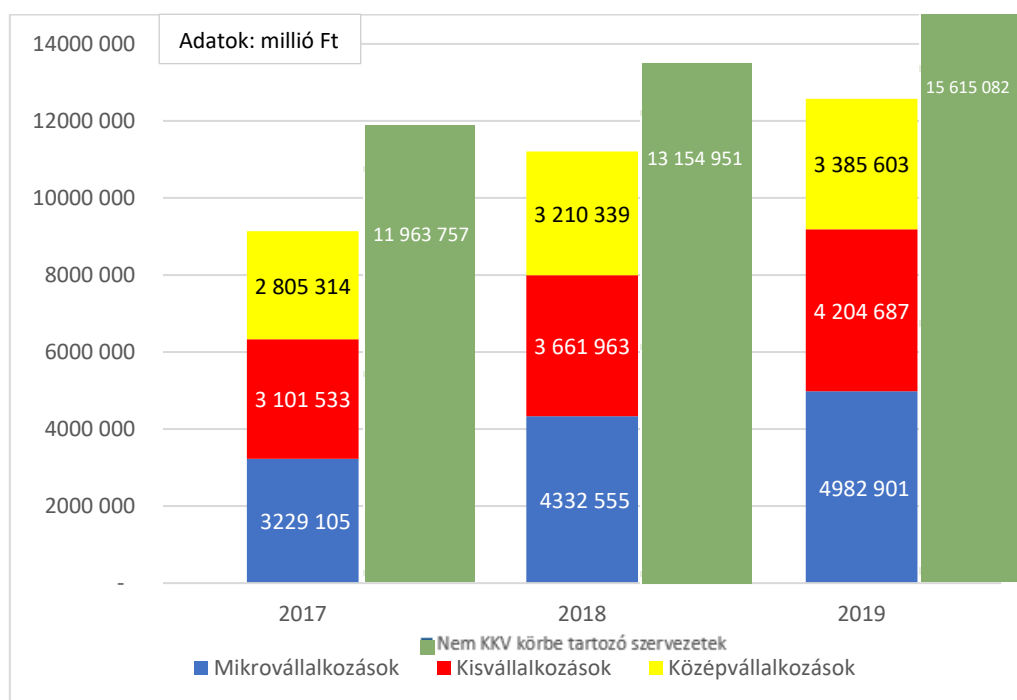
Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban,

<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.02- Saját szerkesztés

A nettó árbevétel az értékesített termékek, anyagok, áruk és teljesített szolgáltatások árkiegészítéssel és felárral növelt, fogyasztási és jövedéki adót tartalmazó, engedményekkel csökkentett, általános forgalmi adót nem tartalmazó értéke (KSH Mutató definíciók, 2021). Országos viszonylatban az árbevétel előállításában KKV szektorban működő cégek szerepe jelentős, a 2019-ben ők termelték az értékesítés nettó árbevételének közel 40 százalékát (39,8% ld. 11. táblázat). A régióban termelt árbevétel a vizsgált időszakban közel egyhatodával (15,7%) gyarapodott, növekedéséhez a KKV szektor tagjai közel azonos mértékben járultak hozzá.

A hozzáadott érték a nemzetgazdasági számításokban alkalmazott mutatók közül a bruttó hazai termék vállalkozásszintű megfelelője. A 2017-2019-es időszak adatait a 11. ábra tartalmazza:

11. ábra: Hozzáadott érték⁶ alakulása Magyarországon, 2017-2019

Forrás: KSH - A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint, https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html letöltés: 2021.05.10. - Saját szerkesztés

⁶ Hozzáadott érték tényező költségen: termelési érték - anyag- és energiaköltség - igénybe vett szolgáltatás - egyéb szolgáltatás + termék- és termelési támogatások - termék- és termelési adók (KSH Mutató definíciók, 2021).

A KKV szektor és a nem KKV körébe tartozó gazdálkodó szervezetek összetetését a 12. táblázat tartalmazza:

12. táblázat: Hozzáadott érték alakulása Magyarországon, 2017-2019

Megnevezés/ Év	2017	2018	2019
KKV összesen (mFt)	9 135 952	11 204 857	12 573 191
Nem KKV körbe tartozó szervezetek (mFt)	11 963 757	13 154 951	15 615 082
Összesen (mFt)	21 099 709	24 359 808	28 188 273
Változás (%) 2017 = 100%	100,0	115,5	133,6
KKV részaránya az összeshez képest (%)	43,3	46,0	44,6

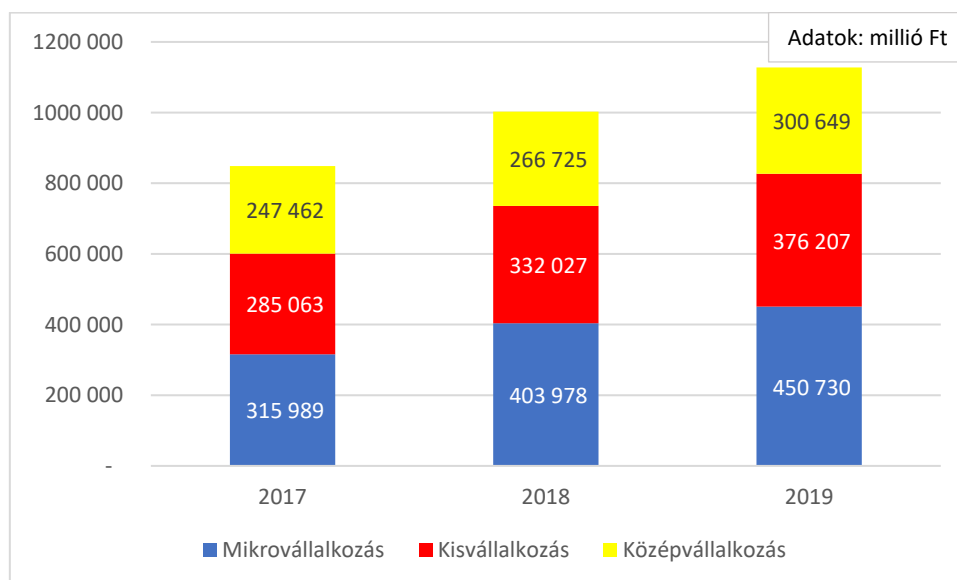
Forrás: KSH - A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint,

https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html letöltés: 2021.05.10. - Saját szerkesztés

Az országos hozzáadott érték a nem KKV szektor teljesítményét is figyelembe véve összesen 28 188 273 millió Ft volt 2019-ben. Országos kitekintésben 2019-ben a hozzáadott érték a 2017-hez képest egyharmadával (33,6%) nőtt. A KKV szektor több mint 40 százalékkal (44,6%) járult hozzá az országos szintű hozzáadott értékez.

A 2017 és 2019 között a Nyugat-dunántúli régióban termelt hozzáadott értéket a 12. ábra szemlélteti:

12. ábra : Hozzáadott érték alakulása a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban,

<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.10. - Saját szerkesztés

A vizsgált időszakban a hozzáadott érték változását a 13. táblázat jeleníti meg.

13. táblázat: Hozzáadott érték változása a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019

Megnevezés	2017	2018	2019
Kis- és középvállalkozások összesen (mFt)	848 514	1 002 730	1 127 586
Változás (%) Előző év = 100%	-	118,2	112,5

Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban, <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> letöltés: 2021.05.10. - Saját szerkesztés

A Nyugat-dunántúli régióban működő vállalkozások a 2019-es évben összesen mintegy 1 127 586 millió forint hozzáadott értéket termeltek, 2017-hez képest több mint 10 százalékkal (12,5%) többet.

A 2017-2019-es időszakban a mikro-, kis- és középvállalkozások számában növekedés volt megfigyelhető országos és regionális szinten is. A 2019. évi adatoknak a későbbi években előreláthatólag kiemelt jelentőségük lesz. A koronavírus-járvány következtében 2020-ban a regisztrált gazdasági szervezetek számának csökkenésére számítanak, amely valószínűleg differenciáltan fogja átrendezni a szervezetek számát az egyes ágazatokban és gazdálkodási formákban (KSH 2019).

4. A zalaszentgróti járás vállalkozói körében végzett primer kutatás

A zalaszentgróti járásban végzett kutatás eredményei előtt bemutatom a járás székhelyét és környékét:

A járás székhelye Zalaszentgrót város. A helyieknek szolgáltatást nyújtó intézmények (pl. kormányhivatal, egészségügyi központ) egyben a járás lakosságának is a rendelkezésére állnak. Zalaszentgrót gazdasági, kereskedelmi, művelődési vonzása a térségben érvényesül (Herpainé M. és Beke M. 2020, p. 4-8.).

A város 2019. évi lakosság száma 6.442 fő volt. Demográfiai adatai csökkenő tendenciát követ. Demográfiai érdekes jelenség, hogy mind a beköltözők, mind az elköltözők aránya emelkedő tendenciát mutat a közelmúltban, de a város számára a mérleg negatív: minden évben többen vándorolnak el a településről, mint ahányan beköltöznek. Az elvándorlás egyik oka a térségi munkaerő-elszívó hatás, amely a turisztikailag frekventáltabb települések felé irányítja a lakosságot (Herpainé M. és Beke M. 2020, p. 4-8.).

Zalaszentgróton a működő vállalkozások ágazati és egyéb jellegzetességei mentén a város gazdaságának nincs kifejezetten karakteres arculata. A város és a környező kistelepülések gazdálkodói döntően mikrovállalkozásokat működtetnek, amelyek között néhány növekedőben lévő, nemzetközi piacokra lépő, sőt, innovatív, XXI. századi cég is megjelent. A 2020-as költségvetésben 328 millió forintos bevételt tervezett a város a helyi adókból, ami a koronavírus járvány és a kormányzati döntések (önkormányzati adóbevételek elvonása) miatt jelentősen csökkent. A város elhelyezkedésének további gazdasági következményei:

- messze van dinamikusabb gazdasággal rendelkező régióitól,
- a város piaci felvevő ereje viszonylag csekély, mivel alacsony a fizetőképes kereslet,
- közlekedési főút nem érinti a térséget, sőt a vasúti forgalom is leállt (Herpainé M. és Beke M. 2020, p. 4-8.).

A járásban a mezőgazdasági vállalkozásokon túl minden településhez tartozik zártkert, szőlőhegyek és gyümölcsösök, aminek köszönhetően több évszázados szőlőtermesztési és borkultúrával rendelkezik a terület, egyre erősödő hírnévre szert tevő helyi pincészetekkel. A környékbeli vállalkozások között a mezőgazdasági termeléshez és a turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódóan együttműködő hálózatok jöttek létre. A Nyitott Porták Zalavölgye Hálózat folyamatosan bővül és közös marketingjük az egyik leginkább látható környékbeli vállalkozói klaszterre segítette őket (Herpainé M. és Beke M. 2020, p. 4-8.).

A városhoz hasonlóan a Zalaszentgrót környéki kisebb településeken sincsenek jelen komolyabb foglalkoztatási potenciállal rendelkező nagyobb vállalatok. A városkörnyék településeinek gazdasági tevékenységei hasonlóak a zalaszentgrótihoz, a mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységek mellett a szőlészet, borászat, szálláshely és vendéglátás és egyéb szolgáltatások vannak jelen (Herpainé M. és Beke M. 2020, p. 4-8.).

4.1. A kutatás módszere és szempontjai

Szakedolgozatomnak az is célja, hogy bemutassa és feltárja a zalaszentgróti járásban működő kis- és közepes vállalkozások tevékenységének eredményét, a vállalkozások számára kiírt pályázati lehetőségek kihasználtságát, a vállalkozásoknál foglalkoztatottak létszámát, átlagos bérüket, foglalkoztatási formájukat.

Hipotéziseim:

1. Az építőipari vállalkozások árbevétele 2020-ban nőtt, míg a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén a covid-19 járvány miatt csökkent a cégek árbevétele.
2. A járásban működő vállalkozások árbevétele döntően helyi értékesítésből származik.
3. A benyújtott pályázatok többsége nyertes pályázat lett. Amennyiben egy cég nem nyújtott be pályázatot, annak az az oka, hogy kevés információval rendelkezett a pályázati lehetőségekről.

Szakedolgozatomhoz a kutatás interneten keresztül történő kérdőív formájában készült. A kérdőív kitöltésére a zalaszentgróti járás vállalkozóit kértem fel. Az online kitöltés lehetővé teszi, hogy a hibás válaszra, válaszhiányra felhívjuk a megkérdezett figyelmét. Hátránya, hogy az internettel/számítógéppel nem rendelkezők kimaradnak a vizsgálatból, a számítógép-felhasználók sem hajlandóak a kitöltésre minden esetben, a válaszadók pedig nem mindig őszintén válaszolnak (Boncz 2015, p. 29-37.).

Kérdőívemet 154 vállalkozás töltötte ki. A kitöltés 2021.03.21-én kezdődött és 2021.04.28-ig tartott és a zalaszentgróti járásban működő vállalkozások vezetői töltötték ki a „Google Űrlapok” segítségével. A kérdőív 19 db kérdésből állt, ami céges adatokra, finanszírozásra és működésre, pályázatokra, illetve a foglalkoztatottakra vonatkozó kérdéseket tartalmazott. A kérdések között voltak jelölő négyzetes kérdések, ahol több válasz is megadható volt, valamint feleletválasztós kérdések, ahol csak egyet lehetett választani a felsoroltak közül.

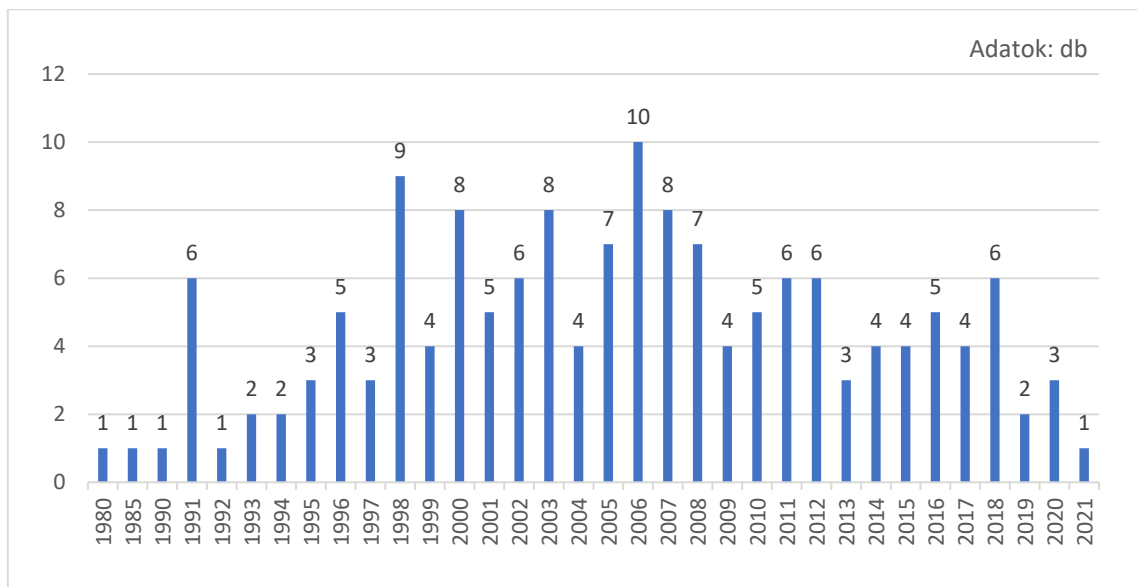
A KSH Tájékoztatási Adatbázisa szerint a zalaszentgróti járásban 1 129 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván 2020. december 31-én. A járáshoz tartozó települések: Almásháza, Batyk, Döbröce, Dötk, Kallósd, Kehidakustány, Kisgörbő, Kisvásárhely, Ligetfalva, Mihályfa, Nagygörbő, Óhid, Pakod, Sénye, Sümegcsehi, Szalapa, Tilaj, Túrje Vindornyszőlős, Zalabér, Zalacsány, Zalaszentgrót, Zalaszentlászló és Zalavég.

4.2. A kutatási eredmények számszaki és tartalmi összefoglalása

A kérdőív első részében általános cégeadatokra kérdeztem rá. Az első kérdés arra vonatkozott, hogy hol található a vállalkozás székhelye. A legtöbb választ a járás székhelyéről, Zalaszentgrótról kaptam (64 db), a többi településről változó arányban (1-11 db között mozgott a számuk) történt a kitöltés.

Fontosnak ítélem meg, hogy a vállalkozások alapítási évére is kitérjek a kérdőívben:

13. ábra: A mikro-, kis- és középvállalkozások alapításának éve a zalaszentgróti járásban, 2021

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A válaszok alapján 1998-ban és 2006-ban alapították a legtöbb vállalkozást a járásban (10 db), majd a 2008-as válság hatására csökkent a vállalkozásindítási kedv.

A vizsgálat a kis- és középvállalkozásokra vonatkozik, így fontos hány vállalkozás működik a járásban és milyen vállalkozási formában működnek. A gyűjtött válaszok szerint a következő eredményt kaptam:

14. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások számának alakulása a zalaszentgróti járásban, 2021

Adatok: db

Vállalkozás kategória/ Vállalkozási forma	Kft	Kkt.	Zrt.	Bt.	Egyéni vállalkozó	Összesen	Megoszlás (%)
Mikrovállalkozás	43	2	-	34	51	130	84,4
Kisvállalkozás	16	-	2	2	3	23	14,9
Középvállalkozás	1	-	-	-	-	1	0,7
Összesen	60	2	2	36	54	154	100,0
Megoszlás (%)	39,0	1,3	1,3	23,4	35,0	100,0	-

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A város és a környező kistelepülések gazdálkodói döntően mikrovállalkozásokat működtetnek, számukat tekintve a kitöltők 84,4%-a sorolta magát ebbe a kategóriába, amelyek között néhány növekedőben lévő, nemzetközi piacokra lépő, sőt, innovatív, XXI. századi cég is megjelent, mint például a gyártásoptimalizálással foglalkozó Haris Digital Engineering Kft. A kutatásból az derül ki, hogy a társasvállalkozások vannak többségben a járásban az egyéni vállalkozókhöz képest, a válaszadók közel kétharmada (64,9%) tartozik ebbe a kategóriába. Ténylegesen 353 db regisztrált társas vállalkozás és 776 db egyéni vállalkozás van a járásban⁷.

⁷<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp> (letöltés: 2021.05.02) Regisztrált gazdasági szervezet állapota: Zalaszentgróti járás

A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis- és középvállalkozások ágazati megoszlását a 15. táblázat tartalmazza.

15. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások ágazati megoszlása a zalaszentgróti járásban, 2021

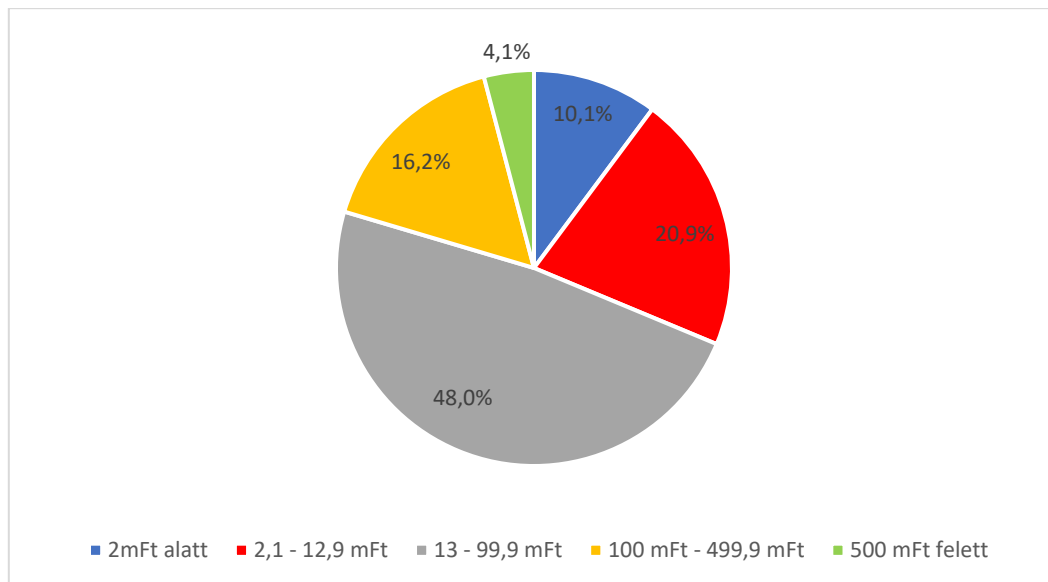
Ágazat	Db	Megoszlás (%)
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	14	9,1
Építőipar	16	10,4
Feldolgozóipar	13	8,4
Fémipar (Fémforgácsolás)	1	0,6
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	5	3,2
Információ, kommunikáció	2	1,3
Ingatlanügyletek	4	2,6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	30	19,5
Könnyűipar bőr és textil	3	1,9
Mezőgazdálkodás	25	16,2
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	5	3,2
Oktatás	1	0,6
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1	0,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	18	11,7
Szállítás, raktározás	2	1,3
Szépségipar	9	5,8
Villamosenergia-, Gáz-, Gőzellátás, Légkondicionálás	5	3,2
Összesen	154	100,0

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

Tevékenységi körök szerint a vállalkozások ötöde (19,4%) a kereskedelem, gépjárműjavítás, több mint 15 százaléka (16,2) mezőgazdálkodás, illetve a 10 százalékot meghaladóan (11,7%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén működött.

A következő kérdésblokkban a finanszírozással és működéssel kapcsolatos kérdésekre válaszoltak a kitöltők. Az 2019-es árbevételre vonatkozó kérdésre 4 fő nem adott választ. A válaszok alapján 5 csoportot hoztam létre az árbevétel nagysága szerint, amit a 14. ábra és a 16. táblázat mutat be.

14. ábra: A mikro-, kis és középvállalkozások árbevételének alakulása a zalaszentgróti járásban, 2019

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A kérdőíves kutatás ideje alatt a 2020-as beszámolók még nem álltak rendelkezésre, ezért arra kértem a vállalkozókat, hogy becsüljék meg hogyan változott az árbevételük a 2019-es évhez képest. A válaszokat a 16. táblázat tartalmazza.

16. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások vállalkozások árbevételének alakulása a zalaszentgróti járásban, 2020

Árbevétel alakulása	Db	Megoszlás (%)
Több mint 10%-al csökkent	18	11,7
0-10% között csökkent	22	14,3
Nem változott	26	16,9
0-10% között nőtt	57	37,0
Több mint 10%-al nőtt	31	20,1
Összesen	154	100,0

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A válaszadók felének (48,6%) az árbevétele 13 és 99,9 millió Ft között szóródott a 2019-es évben, ami átlagosan 24 937 millió Ft volt. A szépségiparban dolgozók árbevétele 2 millió Ft

alatt mozgott, ők többségében mellékállásban dolgoznak. Az építőiparban, mezőgazdaságban, illetve villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás tevékenységi körben működő vállalkozások árbevétele 500 m Ft felett alakult. A 2020-as árbevételre adott becslések alapján a kérdőívet kitöltő vállalkozások árbevétele legnagyobb arányban (37,0%) 0-10% között, illetve ötödének (20,1%) több mint 10%-kal nőtt. A növekedés az építőiparban és a mezőgazdasági területeken adódott. A vállalkozások közel felének (42,9%) az árbevétele lényegesen nem változott vagy csökkent.

A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis és középvállalkozások árbevételének forrását a 17. táblázat szemlélteti:

17. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások árbevételének forrása a zalaszentgróti járásban, 2021

Árbevétel forrása	Db	Megoszlás (%)
Csak helyi "értékesítés"	32	20,8
Csak járáson kívüli "értékesítés"	14	9,1
Döntően helyi "értékesítés"	72	46,8
Döntően járáson kívüli "értékesítés"	36	23,4
Összesen	154	100,0

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A járásban tevékenykedő vállalkozások közel felének (46,8%) döntően helyi, a vállalkozások ötödének (20,8%) csak helyi értékesítésből származik fő bevételi forrása a kérdőív alapján. Főként járáson kívülről származó bevétele a válaszadó vállalkozók kevesebb, mint egyharmadának (32,5%) van.

A zalaszentgróti járásban működő vállalkozók versenytársakra vonatkozó információkat az a 18. táblázat tartalmazza.

18. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások versenytársak vizsgálata a zalaszentgróti járásban, 2021

Versenytárs	Db	Megoszlás (%)
Nincs	38	24,7
Van	116	75,3
Összesen	154	100

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

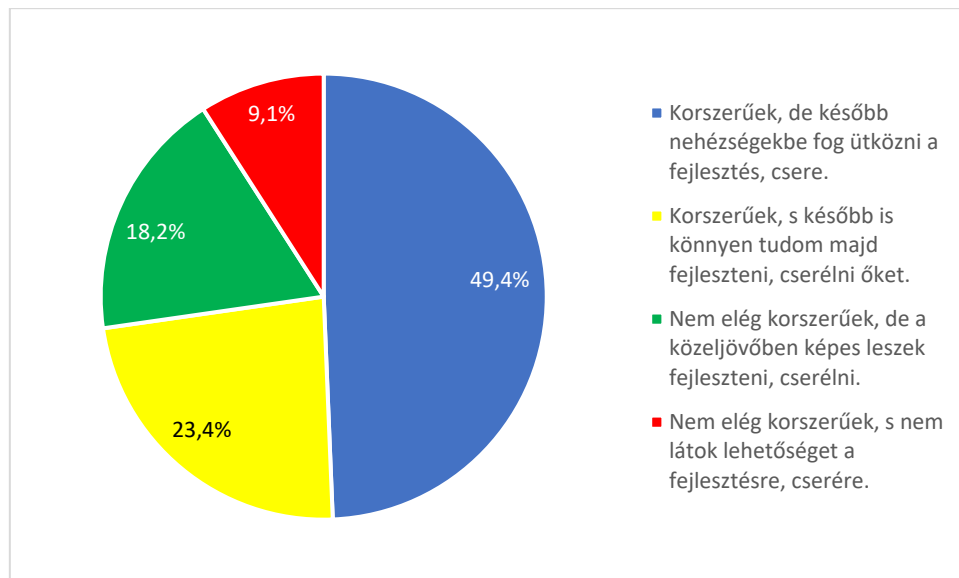
A versenytársakra vonatkozó kérdésre a válaszadók közel negyede (24,7%) ítéli úgy, hogy nincs a piacon versenytársa, fő tevékenységük szerint ők pl.: bontással, fémszerkezet-gyártással, növényi szaporítóanyag-termesztéssel illetve konferenciaszervezéssel foglalkoztak. A kitöltők háromnegyede (75,3%) viszont úgy gondolja, van versenytársa a piacon. Az online kérdőívben arra kerestem a választ, hogy az adott vállalkozás mit gondol a versenytársak piaci helyzetéről. Ehhez kapcsolódóan soroltam fel választási lehetőségeket, valamint lehetőség volt egyéni vélemény kifejtésére is:

- nagyobb a tőkeerejük
- jobb a fizetési feltételeik
- jobb a marketing tevékenységük
- korszerűbb az eszközállományuk
- alacsonyabbak az áraik
- jobb a termékük/szolgáltatásuk minősége
- jobb a kapcsolati tőkájük
- több üzleti tapasztalattal rendelkeznek
- jobb a szakember-ellátottságuk.

A válaszadók több mint fele (59,6%) szerint a versenytársak legnagyobb előnye abban mutatkozik meg, hogy jobb a termékük/szolgáltatásuk minősége, korszerűbb az eszközállományuk, illetve jobb a kapcsolati tőkájük. Az eszközállomány fejlesztésére hitelt/kölcsönt terveznek felvenni a jövőben a vállalkozók, amivel növelni tudják a termékük/szolgáltatásuk minőségét.

A zalaszentgróti járásban működő KKV-k körében a tárgyi eszközök állapotának megítélését vizsgáltam. Az eszközök állapota illetve azok fejlesztése, cseréje a vállalkozások fejlődéséhez elengedhetetlen. A válaszok megoszlását a 15. ábra szemlélteti.

15. ábra: A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis és középvállalkozások tárgyi eszközeinek állapota, 2021

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A válaszadók közel fele (49,4%) ítéli úgy, hogy tárgyi eszközei korszerűek, de később nehézségbe fog ütközni azok fejlesztése, cseréje, s a vállalkozások közel negyede (23,4%) gondolja úgy, hogy ez később sem okoz számára nehézségeket. Jelenleg nem elég korszerűek, de a közeljövőben képes lesz fejleszteni a tárgyi eszközeit a válaszadók közel ötöde (18,2%). A kitöltők közel tizede (9,1%) nem tudja önerőből fejleszteni, cserélni eszközeit.

A 19. táblázat a járásban működő KKV hitel és kölcsön felvételi szokásait tartalmazza.

19. táblázat: A zalaszentgróti járás mikro-, kis és középvállalkozások hitel/kölcsön felvételi szokásai, 2021

Jelenlegi hitel/kölcsön	Db	Megoszlás (%)
Igen	29	18,8
Nem	125	81,2
Összesen	154	100,0
Jövőben hitel/kölcsön felvétel	Db	Megoszlás (%)
Igen	51	33,1
Nem	103	66,9
Összesen	154	100,0

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A zalaszentgróti járásban működő vállalkozások döntő többségének (81,2%) jelenleg nincs hitele, míg a kitöltők közel ötödének (18,8%) van. Akiknek van, a következővel indokolták válaszukat: vállalkozásindítás miatt, üzletfejlesztési célból, kutatási célból, tárgyi eszköz vásárlása céljából történt a hitel igénybevétele. Néhányan (5,2%) a covid-19 járvány miatt kényszerültek hitelfelvételre, ők többségében szálláshely-szolgáltatás, vendéglátással foglalkoznak. A jövőben többen terveznek hitelt/kölcsönt felvenni, mint ahány vállalkozásnak jelenleg is van. Ők is hasonló okokból, pl. eszközfejlesztés, korszerűsítés, a koronavírus járvány miatt felélt tartalékok miatt. A Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamarától kapott információ szerint jelenleg nincs olyan vállalkozás, aki a járvány hatására csődbe ment volna. Jelen pillanatban több olyan vállalkozás van, akik a fejlesztési forrásaikat élték/élik fel jelenleg is és sokan hitelből működnek. Jellemzően szállásadók, vendéglátósok.

A vállalkozások fejlesztése elősegítése érdekében különböző pályázat benyújtására van lehetőség. A járásban működő KKV-k pályázataira vonatkozó adatokat a 20. táblázat tartalmazza.

20. táblázat: A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis- és középvállalkozások pályázási viszonya, 2021

Megnevezés:	db	Megoszlás (%)
Adott már be pályázatot	74	48,1
Nem adott még be pályázatot	80	51,9
Megnevezés:	db	Megoszlás (%)
Beadott pályázatok száma összesen	208	100,0
ebből nyertes	110	52,9
Megnevezés:	db	Megoszlás (%)
Jövőben tervez beadni pályázatot	33	41,2
Jövőben nem tervez beadni pályázatot	47	58,8

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A válaszok alapján a zalaszentgróti járás vállalkozóinak kevesebb mint a fele (48,1%) már adott be pályázatot, míg több mint a fele (51,9%) még nem adott vagy nem is szeretne jelenleg valamilyen pályázatot benyújtani.

A válaszadók összesen 208 db pályázatot nyújtottak be, amiből 110 db nyertes pályázat született, összesen 1 977 millió Ft értékben. A legalacsonyabb támogatási összeg 50 000 Ft volt, a legmagasabb 600 millió Ft volt. Az eddig pályázatot nem benyújtó vállalkozók több mint 40 százaléka (41,3%) szeretne a közeljövőben pályázni, míg kevesebb mint 60 százalékuk (58,8%) nem tud, vagy nem szeretne pályázni. Ezzel kapcsolatban a következő okokat jelölték meg:

- információhiány
- pályázatíró hiánya miatt
- nincs olyan kiírás, amire lehetőségük lenne pályázni
- önerő⁸ megfinanszírozása okoz problémát

⁸ Az önerő jelentheti az utófinanszírozott támogatásokat, illetve, hogy az elnyert támogatás bizonyos százalékát a nyertes pályázónak kell finanszíroznia.

A kérdőív utolsó blokkja a foglalkoztatottakra vonatkozott. A válaszadók összesen 802 főt foglalkoztatnak, ebből 311 fő nő. A foglalkoztatottak létszámát tekintve a legnagyobb cég 67 fő munkavállalót alkalmaz. 20 válaszadónak nincs munkavállalója, ők egyéni vállalkozók vagy betéti társaságként működnek. Egy kft. esetében történt az, hogy a koronavírus járványra tekintettel szüntette meg az alkalmazottak munkaviszonyát.

A foglalkoztatottak átlagéletkora 39,4 év, az átlagos bruttó jövedelem pedig 275 300 Ft.

A zalaszentgróti járásban foglalkoztatottsági formák megoszlását a 21. táblázat mutatja be.

21. táblázat: Foglalkoztatottsági formák a zalaszentgróti járás mikro-, kis és középvállalkozásainak körében, 2021

Foglalkoztatási formák	Db	Megoszlás (%)
Diák	7	4,0
Egyszerűsített foglalkoztatás	18	10,2
Főállású alkalmazott	116	65,9
Megváltozott munkaképességű	4	2,3
Nyugdíjas	3	1,7
Részmunkaidős	28	15,9
Összesen	176	100,0

Forrás: Saját online kérdőív adatai, 2021

A kérdőívet kitöltők több mint fele (65,9%) főállású munkavállalót foglalkoztat, részmunkaidős foglalkoztatást a válaszadók kevesebb mint ötöde (15,9%) biztosít. Egyszerűsített foglalkoztatási formában a válaszadók alig több mint tizede (11,7%), diákot és megváltozott munkaképességűt a vállalkozások kevesebb mint 5 százaléka (4,0% és 2,6%) foglalkoztat. Nyugdíjast a vállalkozások alig 2 százaléka (1,9%) alkalmaz a kitöltők közül. A Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szerint a foglalkoztatás nagyon nehézkes, mert a munkaerőhiány a határközelség miatt elég jelentős. Sok munkavállaló részesíti előnyben a külföldi munkahelyet.

4.3. Következtetések

A következőkben röviden összefoglalom kutatásom eredményeit. A járásban a 2020. év végi adatok alapján 1 129 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, ebből a vállalkozások 13,6%-át (154 db) sikerült elérnem.

Hipotéziseim értékelése

1. Az építőiparban dolgozók árbevétele nőtt 2020-ban, míg a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén a covid-19 járvány miatt csökkent a cégek árbevétele.	Elfogadva
2. A járásban működő vállalkozások árbevétele döntően helyi értékesítésből származik.	Elfogadva
3. A pályázati kedvet tekintve, a benyújtott pályázatok többsége nyertes pályázat lett. Ha valamely cég nem nyújtott be pályázatot, annak az oka, hogy kevés információval rendelkezett a pályázati lehetőségekről.	Elutasítva

Az első hipotézis igaznak bizonyult, a 2020-as évben a Családi Otthonteremtési Kedvezmény hatására fellendült az építőipar, a vállalkozások árbevételei 2019-hez képest több mint 10%-kal nőttek. A koronavírus járvány miatt az emberek több időt töltöttek otthonaikban és kisebb-nagyobb felújításokba kezdtek. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén a koronavírus járvány enyhítésére hozott szigorítások miatt a vendéglátó egységeknek az év nagy részében zárva kellett tartaniuk.

A válaszok alapján a második hipotézisem igaznak bizonyult, a kitöltő vállalkozások közel fele (46,8%) ítéli úgy, hogy fő bevételi forrása nagyobb arányban helyben termelődik, de van, amit járáson kívül értékesít.

A harmadik hipotézist elutasítom, mert a válaszok alapján a pályázatok 50-50%-ban részesültek támogatásban és kerültek elutasításra. Ha valaki nem pályázott, annak az az oka, hogy kevés információja van a pályázatokról, pályázati lehetőségekről.

A kutatásból az derül ki, hogy a vállalkozók közel fele szerint nincs olyan pályázat, amire pályázni tudnának vagy pályázatírókat nem találnak. A probléma megoldása lehetne, egy olyan központ kialakítása a járásban, ahol információt szerezhetnének a pályázatokról, illetve a pályázatírásban is segítséget nyújtanának.

Kutatási eredményem igazolja, hogy a járásban legnagyobb arányban (84,4%) mikrovállalkozások működnek. Kiemelkedő a kereskedelem, gépjárműjavítás, a mezőgazdaság szerepe a járásban. A 2020-as évben az árbevételek növekedését becsülték a kitöltő vállalkozások, amely bevételek döntően helyi értékesítésből folytak be. A kitöltő vállalkozások 75,3%-a gondolja úgy, hogy van versenytársa a piacon. A versenylőny a termék/szolgáltatás minőségében jelenik meg elsősorban. A tárgyi eszközök korszerűek, de a vállalkozások felének (49,4%) nehézségekbe fog ütközni az eszközök cseréje vagy fejlesztése. A pályázat benyújtási hajlandóság szinte egyenlő, a válaszadók 48,1%-a pályázott már valamilyen támogatásra. A beadott pályázatok közel fele nyert is, összesen 1 977 millió Ft értékben.

5. A kis- és középvállalkozások jövőbeni szerepe Magyarországon és a zalaszentgróti járásban

A mikro-, kis- és középvállalkozások a foglalkoztatottak 65,1%-ának (ld. 3.1.3. alfejezet) adnak munkát, miközben a vállalatok által előállított hozzáadott érték 44,6%-át (ld. 12. táblázat) képviselték 2019-ben. Az elmúlt évek dinamikus növekedéssel jellemezhető időszakának eredményeiből a magyar KKV-k is kivették a részüket, sikeresen tartották a lépést a növekedés motorjaiként működő nagyvállatokkal.

A digitalizációs forradalom nemcsak az IT alkalmazások széleskörű bevezetését, hanem a piaci szerkezetek és az értékláncok átalakulását is eredményezi, ami a legtöbb vállalkozástól átfogó alkalmazkodást követel meg. A magas foglalkoztatottsági ráta és a megnövekedett bérszínvonal a gazdaság minden szereplőjét a termelékenység növelésére kényszeríti. Magyar sajátosság, hogy a rendszerváltás idején vállalkozóvá váló nemzedék néhány év alatt tömegesen éri el a nyugdíjas kort. A következő években a hazai vállalkozások felében be fog következni a tulajdonosi, vezetői generációváltás (ITM, 2019).

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (továbbiakban: ITM) A mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019-2030 című stratégiai tervdokumentumban (a továbbiakban: stratégia) 2030-ig vázolta fel a szektor jövőképét és határozta meg a vállalkozáspolitikai feladatait. Fő célja a gazdaság fejlesztése és a magyarok életminőségének növelése. A Stratégia ezért egyszerre tartja fontosnak egy nemzetközileg is sikeres, dinamikus magyar vállalkozói kör kialakítását, és a sok ember megélhetését biztosító, széles kisvállalkozói kör működésének, társadalomszervező szerepének megerősítését. A stratégia céljai:

- a komoly növekedésre képes vállalati kör értékteremtő képességének megerősítése
- a teljes KKV-szektor számára a működéshez szükséges kiszámítható keretek biztosítása
- a KKV-k termelékenységének növelése
- a hazai tulajdonú KKV-k által előállított hozzáadott érték növelése
- a KKV-k exportképességének növelése (ITM, 2019).

A Stratégia megvalósításával a kormány a vállalkozói világgal együttműködve jelentősen javíthatja a KKV-k működési körülményeit, eredményességét, tevékenységük társadalmi hatását és megbecsültségét (ITM, 2019).

Mindezen célok kiemelten fontosak a Nyugat-dunántúli régió belül Zala megyében, és dolgozatom célterületén, a zalaszentgróti járásban. Ahogy a kérdőíves kutatás eredményeiből is kitűnik, a zalaszentgróti járás vállalkozásai döntően helyben értékesítenek, a járáson kívüli piacokon (országos, nemzetközi) kis részarányban jelennek meg. Megítélésem szerint nem reálisan értékelik saját vállalkozásuk teljesítményét, piaci helyzetét, piaci környezetét, így alulértékelik magukat a többi vállalkozáshoz képest. Ez egyfajta információhiányból származik.

További információk elégtelenség miatt - bár a vállalkozók szerint a tárgyi eszközeik nem korszerűek, de azok fejlesztésére, cseréje érdekében hitelt kölcsönt nem vesznek fel - a pályázati lehetőségeket sem használják ki. Az atipikus foglalkoztatási formák kihasználtsága sem jelentős a járásban.

A fent leírtak többsége egyfajta információhiányból adódik. Fontos a járásban működő KKV-k szempontjából az üzleti kommunikáció, az innovatív megoldások megismerése, a helyi hálózatos működésmód kialakítása, amit hatékonyabb információáramlás megteremtésével lehet megvalósítani.

6. Összefoglaló értékelés

Szaktervezőm a 2004. évi a kis- és középállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerinti felosztás volt az irányadó, amelynek célja a mikro-, kis- és középállalkozások meghatározása, valamint a fejlődésük előmozdítását szolgáló állami támogatások összefoglalása. A Magyarországon működő vállalkozások döntő (99,1%) része a kis- és középállalkozások csoportjába tartozik.

A tervezőm a Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középállalkozásokat elemeztem jellemzőik és gazdálkodási folyamataik szerint a 2017-2019-es évekre vonatkozóan. Célom a régió vállalkozásai gazdasági adatainak megismerése, összehasonlító elemzése. Az elemzéseket különböző statisztikai módszerekkel végeztem.

Magyarországon az összes regisztrált vállalkozásnak kevesebb, mint a fele végzett tényleges tevékenységet 2019-ben, vagyis csupán a 42,4%-uk számít valóban működő vállalkozásnak. A régióban működő, a KKV törvény hatálya alá tartozó vállalkozások 95,4%-a mikroállalkozásként, 4,0%-a kisállalkozásként, illetve 0,6%-a középállalkozásként működött. Az országos adatokhoz viszonyítva a társas vállalkozások 8,0%-át, az egyéni vállalkozóknak pedig 11,4%-át Nyugat-dunántúli illetőségű vállalkozások adták. A kis- és középállalkozások körében a mikroállalkozások biztosították a legtöbb kereseti lehetőséget a 2017 és 2019 közötti időszakban, ez idő alatt körükben 8,2%-kal növekedett a foglalkoztatottak száma. A 2019-es évben a KKV szektor foglalkoztatta a magyarországi munkavállalók közel háromnegyedét (72,2%). A vizsgált időszakban országosan a kis- és középállalkozati szektor csupán a nemzetgazdasági beruházások 30%-át valósította meg. A KKV szektornak a beruházásokban betöltött szerény szerepe a nagy cégeknél jóval alacsonyabb beruházási hajlandóságnak köszönhető. A Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középállalkozások 2019-ben 170 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, kevesebb mint egyhatodával (15,6%) többet az egy évvel korábbinál. Bár a KKV kategórián belül a mikroállalkozások száma túlsúlyban van (95,4%), a beruházásoknak csak közel negyedéhez járultak hozzá (22,4%). A vizsgált régió bruttó hozzáadott értéke 2019-ben meghaladta a 4688 milliárd forintot, ami az országos adat tizede (9,9%). A régióban termelt árbevétel a három év során kevesebb mint egyhatodával (15,9%) gyarapodott, növekedéséhez a KKV szektor tagjai közel azonos mértékben járultak hozzá. Országos kitekintésben a hozzáadott érték 2017-2019 között több mint egyharmadával (33,6%) nőtt. A KKV szektor több

mint 40 százalékkal (44,6%) járult hozzá a mutató értékéhez. A Nyugat-dunántúli régióban működő vállalkozások a 2019-es évben összesen mintegy 1 127 milliárd forint hozzáadott értéket termeltek, ami az előző évekhez képest alig több mint 15 százalékkal (15,3%) nőtt.

Szakedolgozatomnak az is célja volt, hogy bemutassa és feltárja a zalaszentgróti járásban működő kis- és közepes vállalkozások tevékenységének eredményét, a vállalkozások számára kiírt pályázati lehetőségek kihasználtságát, a vállalkozásoknál foglalkoztatottak létszámát, átlagos bérüket, foglalkoztatási formájukat. A kutatás interneten keresztül történő kérdőív formájában készült. A járásban a mikrovállalkozások dominálnak, számukat tekintve a kitöltők 84,4%-a sorolta magát ebbe a kategóriába. Ténylegesen 353 db regisztrált társas vállalkozás és 776 db egyéni vállalkozás van a járásban. Tevékenységi körök szerint a vállalkozások ötöde (19,4%) a kereskedelem, gépjárműjavítás, több mint 15 százaléka (16,2) mezőgazdálkodás, illetve a 10 százalékot meghaladón (11,7%) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén működött.

A válaszadók felének (48,6%) az árbevétele 13 és 99,9 millió Ft közzé esett a 2019-es évben, ami átlagosan 24 millió Ft volt. A kérdőívet kitöltők válaszából kiderül, hogy a 2020-as árbevételre adott becslések alapján a 0-10% közötti árbevétel változás volt legnagyobb arányban, míg ötödének (20,1%) több, mint 10%-kal nőtt. Az építőiparban és a mezőgazdasági területen mutatkozik meg ez a növekedés. Az árbevétele lényegesen nem változott vagy csökkent a vállalkozások közel felének (42,9%). A kérdőív alapján a zalaszentgróti járásban tevékenykedő vállalkozások fő bevételi forrása döntően helyi ez 46,8%, míg a vállalkozások ötödének (20,8%) csak helyi értékesítésből származik. A válaszadók közel negyede (24,7%) úgy ítéli meg, hogy nincs versenytársa a piacon. A tárgyi eszközei korszerűek, de később nehézségbe fog ütközni azok fejlesztése, cseréje ezt gondolja a kitöltők közel fele (49,4%), míg közel tizede (9,1%) nem tudja önerőből fejleszteni, cserélni eszközeit. A járásban működő vállalkozásoknak több, mint 80 százalékának nincs jelenleg hitele, de közel ötödének van. A hitellel rendelkezők vállalkozás indítás miatt, üzletfejlesztési célból, kutatási célból és tárgyi eszközök vásárlása céljából vettek fel hitelt/kölcsönt. A válaszadók 5,2%-a a covid-19 járvány miatt kényszerültek hitelfelvételre, ezek a területek a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás. A Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamarától kapott információ szerint jelenleg nincs olyan vállalkozás, aki a járvány hatására csődbe ment volna. Több olyan vállalkozás nyilatkozta azt, hogy jelenleg is fejlesztési forrásait élték/élik fel és sokan hitelből működnek. A pályázat benyújtására feltett kérdésnél a kitöltők kevesebb mint a fele (48,1%) már adott be pályázatot, míg több mint a fele (51,9%) még nem adott, vagy nem is szeretne jelenleg valamilyen pályázatot benyújtani. A zalaszentgróti járás vállalkozásai összesen 208 db pályázatot adtak be,

ebből 110 db a nyertes pályázat 1 997 450 m Ft összegben. A legnagyobb cég 67 főt foglalkoztat, a foglalkoztatottak átlagéletkora 39,4 év és az átlagos bruttó jövedelem pedig 275 300 Ft.

Dolgozatomban – friss, hiteles adatok hiányában - a 2020 előtti kis- és középvállalkozásokat vizsgáltam. Az adatgyűjtés folyamán még javában tartott a Covid világjárvány harmadik hulláma Magyarországon, így a dolgozatomban bemutatott adatok ezen változó körülmények előtti állapotot tükrözik.

Adatgyűjtésem során - bár megpróbáltam a 2020-ra vonatkozó adatokat felkutatni illetve bekérni – ebben nem jártam sikerrel. A későbbiekben érdekes lehet annak vizsgálata, hogy a dolgozatban bemutatott „alapállapotot” a Covid világjárvány milyen szinten módosította Magyarországon, a Nyugat-dunántúli régióban, kiemelten a Zalaszentgróti járásban.

7. Irodalomjegyzék

SZAKKÖNYVEK

1. Gyulai László (2011): Kis- és középvállalkozások üzletfinanszírozása. Budapest: Saldo Kiadó
2. Kerékgyártó Györgyné – L. Balogh Irén – Sugár András – Szarvas Beatrix (2017): Statisztikai módszerek és alkalmazásuk a gazdasági és társadalmi elemzésekben [Digitális kiadás.] Budapest: Akadémiai Kiadó Hozzáférés: https://mersz.hu/hivatkozas/dj270smea_5_p1#dj270smea_5_p1 (letöltve: 2021.05.04)
3. Vecsenyi János (2017): Kisvállalkozások indítása és működtetése Budapest: Akadémiai Kiadó. Hozzáférés: https://mersz.hu/hivatkozas/dj296kiem_impreszum_p2#dj296kiem_impreszum_p2 (letöltve: 2021.03.25.)
4. Vecsenyi, J., & Petheő, A. (2017). Vállalkozz okosan! Az ötlettől a piacra lépésig. Budapest: HVG Kiadó Zrt.
5. Virág Barnabás szerk. (2020): Trianon 100: Tízszer tíz év számokban – Magyarország elmúlt 100 évének gazdaságtörténete . Budapest: Magyar Nemzeti Bank

CIKKEK, TANULMÁNYOK

1. Herpainé Márkus Ágnes és Beke Márton (2020): Zalaszentgrót gazdaságfejlesztési stratégia 2020 - 2030
2. Központi Statisztikai Hivatal (2014): A kis- és középvállalkozások jellemzői [online], Hozzáférés: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyorkkv12.pdf> (letöltve: 2021.03.26)
3. Központi Statisztikai Hivatal (2018): A kis- és középvállalkozások jellemzői, [online], Hozzáférés: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kkv18.pdf> (letöltve: 2021.03.26)
4. Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019) A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019-2030 [online], Hozzáférés: http://www.vosz.hu/rovat/file?id=.GTKLWEag0FSdNvZzVsGaryog1x26kaAGyUuaeWpKoZ952PsQUHdfA-Q8jc07MeAh3qmgfRCN850wXXz7aRPfg__ (letöltve: 2021. 05. 15.)
5. Némethné Gál Andrea (2020): Az Európai unió kis- és középvállalati politikája, Hozzáférés:

https://kgk.sze.hu/images/dokumentumok/kautzkiadvany2010/nemethne_gal_andrea.pdf (letöltve: 2021.03.26)

6. Papp Péter- Szűcs Edit (2013): Beruházási alapismeretek Hozzáférés: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/3273/beruhazasi_alapismeretek.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltve: 2021.03.14)
7. Román Zoltán (2006): A kis- és középvállalatok és a vállalkozási készség [Digitális kiadás.] Budapest: KSH, Hozzáférés: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/vallalkozas.pdf> (letöltve: 2021.04.16)
8. Vancsik János: A kkv szektor versenyképességének vizsgálata klaszterek segítségével [online Doktori (PhD) értekezés], Pannon Egyetem Gazdálkodás-és Szervezéstudományok Doktori Iskola, 2019. Hozzáférés: <https://gsdi.gtk.uni-pannon.hu/wp-content/uploads/2019/02/DISSZERT%C3%81CI%C3%93-2019.-01.-22..pdf> (letöltve: 2021.05.02)
9. Varga János (2012): A kis- és közepes vállalkozói szektor helyzete Magyarországon.; In: Endrédi Lajos (szerk.): Tudományos Közlemények 27. Szarvas: Tessedik Sámuel Főiskola p. 239-256.

TÖRVÉNYEK, JOGSZABÁLYOK

10. 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról
11. 2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról

INTERNETES FORRÁSOK

12. Boncz Imre (2015) Kutatásmódszertani alapismeretek; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar. Hozzáférés: https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Kutatasmodszer_tan_e.pdf (letöltve: 2021.04.30)
13. European Commission, Az Európai Bizottság üdvözli a REACT-EU-ról létrejött politikai megállapodást [online]. Megjelent: European Commission, 2020.11.18. Hozzáférés: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/newsroom/news/2020/11/18-11-2020-commission-welcomes-the-political-agreement-on-react-eu (letöltve: 2021.04.02)
14. European Commission: Az új kohéziós politika [online]. Hozzáférés: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/2021_2027/ (letöltve: 2021.04.02)
15. European Commission: Kézikönyv a KKV-k állami támogatására vonatkozó közösségi szabályokról [online] Hozzáférés:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/sme_handbook_hu.pdf

(letöltve: 2021.04.05)

16. Gouardères, Frédéric Európai Parlament A kis- és középvállalkozások 2020.11.
Hozzáférés: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/63/a-kis-es-kozepvallalkozasok> (letöltve: 2021.03.27)
17. Holicza Péter (2016): A magyar KKV szektor helyzete nemzeti és nemzetközi szinten. [online], Hozzáférés: https://www.researchgate.net/profile/Peter-Holicza/publication/303587443_A_magyar_KKV_szektor_helyzete_nemzeti_es_nemzetkozi_szinten/links/574958cf08ae5bf2e63f0224/A-magyar-KKV-szektor-helyzete-nemzeti-es-nemzetkoezi-szinten.pdf (letöltve: 2021.03.26)
18. KSH (2019): A regisztrált gazdasági szervezetek száma, 2019 [online]
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/gazd/2019/index.html?fbclid=IwAR03bjaGBN82TQaKgj9iT216WiP9JDN9pupDZ7cCB64zRWaUp46mBS9At9o> (letöltés: 2021.04.30)
19. Magyar Köztársaság Kormánya (2007) Nyugat-dunántúli operatív program [online]
Hozzáférés: http://www.terport.hu/WEBFM_SEND/316 (letöltve: 2021.05.10)
20. Szennay Áron és Timár Gigi (2020), Így reagált a magyar KKV-szektor a koronavírus járványra [online]. Megjelent: Budapest LAB, 2020.06.18. Hozzáférés: <https://budapestlab.hu/index.php/igy-reagalt-a-magyar-kkv-szektor-a-koronavirus-jarvanyra/> (letöltve: 2021.03.30)

ADATBÁZISOK:

21. KSH (2021) [online]: A gazdasági szervezetek beruházásainak teljesítményértéke megye és régió szerint, Hozzáférés: https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0013.html (letöltés: 2021.04.20.)
22. KSH (2021) [online]: A vállalkozások teljesítménymutatói kis- és középvállalkozási kategória szerint. Hozzáférés: https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0018.html (letöltve: 2021.04.14.)
23. KSH (2021) [online]: Bruttó hazai termék (GDP) megye és régió szerint, Hozzáférés: http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0077.html (letöltés: 2021.05.02)
24. KSH Tájékoztatási Adatbázis (2021) [online]: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós és gazdálkodási forma szerinti bontásban. Hozzáférés: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/index.jsp> (letöltve: 2021.04.01 és 2021.05.20 között)

25. KSH Tájékoztatási Adatbázis (2021) [online]: Kis- és középvállalkozások statisztikája 2013-tól régiós, KKV kategóriás bontásban. Hozzáférés: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/index.jsp> (letöltve: 2021.04.01 és 2021. 05.20 között)
26. KSH Tájékoztatási Adatbázis (2021) [online]: Regisztrált gazdasági szervezet állapota. Hozzáférés: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/index.jsp> (letöltve: 2021.04.01 és 2021. 05.20 között)

8. Ábrajegyzék

1. ábra: A működő kis- és középvállalkozások számának alakulása Magyarországon, 2019 ...	5
2. ábra: A koronavírus járvány hatása a vállalati üzleti tevékenységre, 2020	9
3. ábra: A regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019.....	15
4. ábra: A ténylegesen működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	16
5. ábra: A működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma vállalkozási forma szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	18
6. ábra: A mikro-, kis-, és középvállalkozások foglalkoztatottjainak létszáma Magyarországon, 2017-2019.....	21
7. ábra: A mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazásban állóinak száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	22
8. ábra: Nemzetgazdasági beruházások Magyarország, 2017-2019	25
9. ábra: A mikro-, kis-, és középvállalkozások beruházásainak teljesítményértéke, a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	26
10. ábra: Bruttó hazai termék értékének alakulása Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019.....	27
11. ábra: Hozzáadott érték alakulása Magyarországon, 2017-2019.....	29
12. ábra : Hozzáadott érték alakulása a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	30
13. ábra: Vállalkozások alapításának éve a zalaszentgróti járásban, 2021	34
14. ábra: A mikro-, kis és középvállalkozások árbevételének alakulása a zalaszentgróti járásban, 2019.....	37
15. ábra: A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis és középvállalkozások tárgyi eszközeinek állapota, 2021	40

9. Táblázatjegyzék

1. táblázat: Kis- és középvállalkozások besorolása mutatók alapján, 2021	3
2. táblázat: A regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019.....	15
3. táblázat: A ténylegesen működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	17
4. táblázat: A működő mikro-, kis-, és középvállalkozások száma vállalkozási forma szerint Magyarországon és Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	19
5. táblázat: Regisztrált mikro-, kis-, és középvállalkozások száma ágazati megoszlás szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	20
6. táblázat: A mikro-, kis-, és középvállalkozások foglalkoztatottjainak létszáma Magyarországon, 2017-2019.....	21
7. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazásban állóinak száma Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	22
8. táblázat: Alkalmazásban állók száma a mikro-, kis- és középvállalkozásokban, ágazati megoszlás szerint a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	23
9. táblázat: A mikro-, kis-, és középvállalkozások beruházásainak teljesítményértéke, a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	26
10. táblázat: Bruttó hazai termék értékének alakulása - Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019	28
11. táblázat: Értékesítés nettó árbevétele Magyarországon és a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019.....	28
12. táblázat: Hozzáadott érték alakulása Magyarországon, 2017-2019	30
13. táblázat: Hozzáadott érték változása a Nyugat-dunántúli régióban, 2017-2019.....	31
14. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások számának alakulása a zalaszentgróti járásban, 2021.....	35
15. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások ágazati megoszlása a zalaszentgróti járásban, 2021.....	36
16. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások vállalkozások árbevételének alakulása a zalaszentgróti járásban, 2020	37
17. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások árbevételének forrása a zalaszentgróti járásban, 2021.....	38

18. táblázat: A mikro-, kis és középvállalkozások versenytársak vizsgálata a zalaszentgróti járásban, 2021.....	39
19. táblázat: A zalaszentgróti járás mikro-, kis és középvállalkozások hitel/kölcsön felvételi szokásai, 2021	41
20. táblázat: A zalaszentgróti járásban működő mikro-, kis- és középvállalkozások pályázási viszonya, 2021.....	42
21. táblázat: Foglalkoztatottsági formák a zalaszentgróti járás mikro-, kis és középvállalkozásainak körében, 2021	43

10. Mellékletek

1. sz. melléklet: Kérdőív

A zalaszentgróti járásban működő vállalkozások vizsgálata

(2020.03.21-2021.04.28)

I. Általános céges adatok

1. Mi a vállalkozása székhelye?
2. Mikor alakult a cég?
3. Az Ön vállalkozása mikro-, kis- vagy középvállalkozás?
4. Milyen társasági formában működik?
 - Kft.
 - Bt.
 - Kkt.
 - Rt.
 - Nyrt.
 - Zrt.
 - Egyéni vállalkozó
5. Melyik tevékenységi körben működik konkrétan?
 - Mezőgazdálkodás
 - Feldolgozóipar
 - Építőipar
 - Szépségipar
 - Villamosenergia-, Gáz-, Gőzellátás, Légkondicionálás
 - Szállítás, raktározás
 - Kereskedelem, gépjárműjavítás
 - Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás
 - Pénzügyi, biztosítási tevékenység
 - Ingatlanügyletek
 - Oktatás
 - Humán-egészségügyi, szociális ellátás
 - Művészet, szórakoztatás, szabadidő
 - Bányászat
 - Vízellátás, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés
 - Információ, kommunikáció
 - Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység
 - Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység
 - Közigazgatás, védelem

II. Finanszírozással és működéssel kapcsolatos kérdések

6. Mennyi volt 2019-ban az éves nettó árbevétele?
7. Kérem, becsülje meg 2019-es évhez képest, hogy változott az árbevétele 2020-ban?
 - a. több mint 10%-kal csökkent
 - b. 0-10% között csökkent
 - c. nem változott
 - d. 0-10% között nőtt
 - e. több mint 10%-kal nőtt

8. Honnan származik az árbevétele?
- Csak helyi „értékesítésből”
 - Döntően helyi „értékesítésből”
 - Döntően kistérségen kívüli „értékesítésből”
 - Csak térségen kívüli „értékesítésből”
9. Ön szerint vannak-e versenytársai a piacon?
10. Miben látja főbb versenytársa(i) versenyelőnyét! (Több választ is megjelölhet!)
- nagyobb a tőkeerejük
 - jobbak a fizetési feltételeik
 - jobb a marketingtevékenységük
 - korszerűbb az eszközállományuk
 - alacsonyabbak az áraik
 - jobb a termékük/szolgáltatásuk minősége
 - jobb a kapcsolati tőkéjük
 - több üzleti tapasztalattal rendelkeznek
 - jobb a szakember-ellátottságuk
 - egyéb,
11. Milyennek ítéli meg tárgyi eszközei (épületek, gépek, járművek) állapotát?
- Korszerűek, s később is könnyen tudom majd fejleszteni, cserélni őket.
 - Korszerűek, de később nehézségekbe fog ütközni a fejlesztés, csere.
 - Nem elég korszerűek, de a közeljövőben képes leszek fejleszteni, cserélni.
 - Nem elég korszerűek, s nem látok lehetőséget a fejlesztésre, cserére.
12. Van-e jelenleg bankhitele?
- Igen
 - Ha igen, milyen célból?
 - Nem
13. Jövőben tervez-e hitelt/kölcsönt felvenni?
- Igen
 - Nem
 - Ha igen, milyen célból?
14. Pályázott-e már bármilyen állami vagy Uniós forrás elnyerésére?
- Igen,
 - a beadott pályázatok száma összesen: db
 - a nyertes pályázatok száma összesen: db
 - az elnyert összeg összesen: ezer Ft
 - Nem
 - de szándékában áll pályázni.
 - és nem is áll szándékában pályázni,
 - Nincs róla elég információ, nem tudok kihez fordulni segítségért
 - Nem tudom megfinanszírozni a támogatás önérejét
 - nincs olyan pályázat, amire tudnék pályázni

III. Foglalkoztatottak

15. Jelenleg hány főt foglalkoztat?

16. Foglalkoztatottak átlagos életkora?

17. Átlagos bruttó havi bérük?

18. Milyen foglalkoztatási formákban alkalmazza a munkavállalóit?

- a. Főállású alkalmazott
- b. Részmunkaidős
- c. Egyszerűsített foglalkoztatás
- d. Diák
- e. Nyugdíjas

19. A foglalkoztatottak közül hány fő nő?

Köszönöm, hogy válaszaival segítette munkámat!

PANNON EGYETEM Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

SZERZŐI NYILATKOZAT

Alulírott, Horváth Katalin büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a dolgozat elektronikus formátuma szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és ennek eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja.

Tudomásul veszem, hogy a dolgozat elektronikus formátuma az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint a szerzői rendelkezésnek megfelelően biztosítható a kutatási célú hozzáférés. A dolgozat elektronikus formátumának metaadatai – ide értve a szerzői összefoglalót is – nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 2021.05.30.

Horváth Katalin s.k.
hallgató aláírása

PANNON EGYETEM Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozattípus:

A kis- és középvállalkozások gazdasági és foglalkoztatási szerepe regionális kitekintésben, a zalaszentgróti járásra fókuszálva

Szerző neve:

Horváth Katalin

Nappali tagozat, Pénzügy és számvitel, Vállalkozások pénzügyei szakirány

Szakterületemben a 2004. évi a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerinti felosztás volt az irányadó, amelynek célja a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározása, valamint a fejlődésük előmozdítását szolgáló állami támogatások összefoglalása. A Magyarországon működő vállalkozások döntő része (99,1%) a kis- és középvállalkozások csoportjába tartozik.

A dolgozatban a Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozásokat elemeztem jellemzőik és gazdálkodási folyamataik szerint a 2017-2019-es évekre vonatkozóan. Célom a régió vállalásai gazdasági adatainak megismerése, összehasonlító elemzése. Az elemzéseket különböző statisztikai módszerekkel végeztem.

Magyarországon az összes regisztrált vállalkozásnak kevesebb, mint a fele végzett tényleges tevékenységet 2019-ben, vagyis csupán a 42,4%-uk számít valóban működő vállalkozásnak. A régióban működő, a KKV törvény hatálya alá tartozó vállalkozások 95,4%-a mikrovállalkozásként, 4,0%-a kisvállalkozásként, illetve 0,6%-a középvállalkozásként működött. Az országos adatokhoz viszonyítva a társas vállalkozások 8,0%-át, az egyéni vállalkozóknak pedig 11,4%-át Nyugat-dunántúli illetőségű vállalkozások adták. A kis- és középvállalkozások körében a mikrovállalkozások biztosították a legtöbb kereseti lehetőséget a 2017 és 2019 közötti időszakban, ez idő alatt körükben 8,2%-kal növekedett a foglalkoztatottak száma. A 2019-es évben a KKV szektor foglalkoztatta a magyarországi munkavállalók közel háromnegyedét (72,2%). A Nyugat-dunántúli régióban működő kis- és középvállalkozások 2019-ben 170 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, kevesebb mint egyhatodával (15,6%) többet az egy évvel korábbinál.

Szakedolgozatomban az is célja volt, hogy bemutassa és feltárja a zalaszentgróti járásban működő kis- és közepes vállalkozások tevékenységének eredményét, a vállalkozások számára kiírt pályázati lehetőségek kihasználtságát, a vállalkozásoknál foglalkoztatottak létszámát, átlagos bérüket, foglalkoztatási formájukat. A kutatás interneten keresztül történő kérdőív formájában készült. A járásban a mikrovállalkozások dominálnak, számukat tekintve a kitöltők 84,4%-a sorolta magát ebbe a kategóriába.

A válaszadók felének (48,6%) az árbevétele 13 és 99,9 millió Ft közzé esett a 2019-es évben, ami átlagosan 24 millió Ft volt. A kérdőívet kitöltők válaszából kiderül, hogy a 2020-as árbevételre adott becslések alapján a 0-10% közötti árbevétel változás volt legnagyobb arányban, míg ötödének (20,1%) több, mint 10%-kal nőtt. Az építőiparban és a mezőgazdasági területen mutatkozik meg ez a növekedés. Az árbevétele lényegesen nem változott vagy csökkent a vállalkozások közel felének (42,9%). A kérdőív alapján a zalaszentgróti járásban tevékenykedő vállalkozások fő bevételi forrása döntően helyi ez 46,8%, míg a vállalkozások ötödének (20,8%) csak helyi értékesítésből származik. A válaszadók közel negyede (24,7%) úgy ítéli meg, hogy nincs versenytársa a piacon. A járásban működő vállalkozásoknak több, mint 80 százalékanak nincs jelenleg hitele, de közel ötödének van. A hitellel rendelkezők vállalkozás indítás miatt, üzletfejlesztési célból, kutatási célból és tárgyi eszközök vásárlása céljából vettek fel hitelt/kölcsönt. A válaszadók 5,2%-a a covid-19 járvány miatt kényszerültek hitelfelvételre, ezek a területek a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás. A pályázat benyújtására feltett kérdésnél a kitöltők kevesebb mint a fele (48,1%) már adott be pályázatot, míg több mint a fele (51,9%) még nem adott, vagy nem is szeretne jelenleg valamilyen pályázatot benyújtani. A zalaszentgróti járás vállalkozásai összesen 208 db pályázatot adtak be, ebből 110 db a nyertes pályázat 1 997 450 m Ft összegben. A legnagyobb cég 67 főt foglalkoztat, a foglalkoztatottak átlagéletkora 39,4 év és az átlagos bruttó jövedelem pedig 275 300 Ft.

Dolgozatomban – friss, hiteles adatok hiányában - a 2020 előtti kis- és középvállalkozásokat vizsgáltam. Az adatgyűjtés folyamán még javában tartott a Covid világjárvány harmadik hulláma Magyarországon, így a dolgozatomban bemutatott adatok ezen változó körülmények előtti állapotot tükrözik.

Adatgyűjtésem során - bár megpróbáltam a 2020-ra vonatkozó adatokat felkutatni illetve bekérni – ebben nem jártam sikerrel. A későbbiekben érdekes lehet annak vizsgálata, hogy a dolgozatban bemutatott „alapállapotot” a Covid világjárvány milyen szinten módosította Magyarországon, a Nyugat-dunántúli régióban, kiemelten a Zalaszentgróti járásban.